

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA VIII

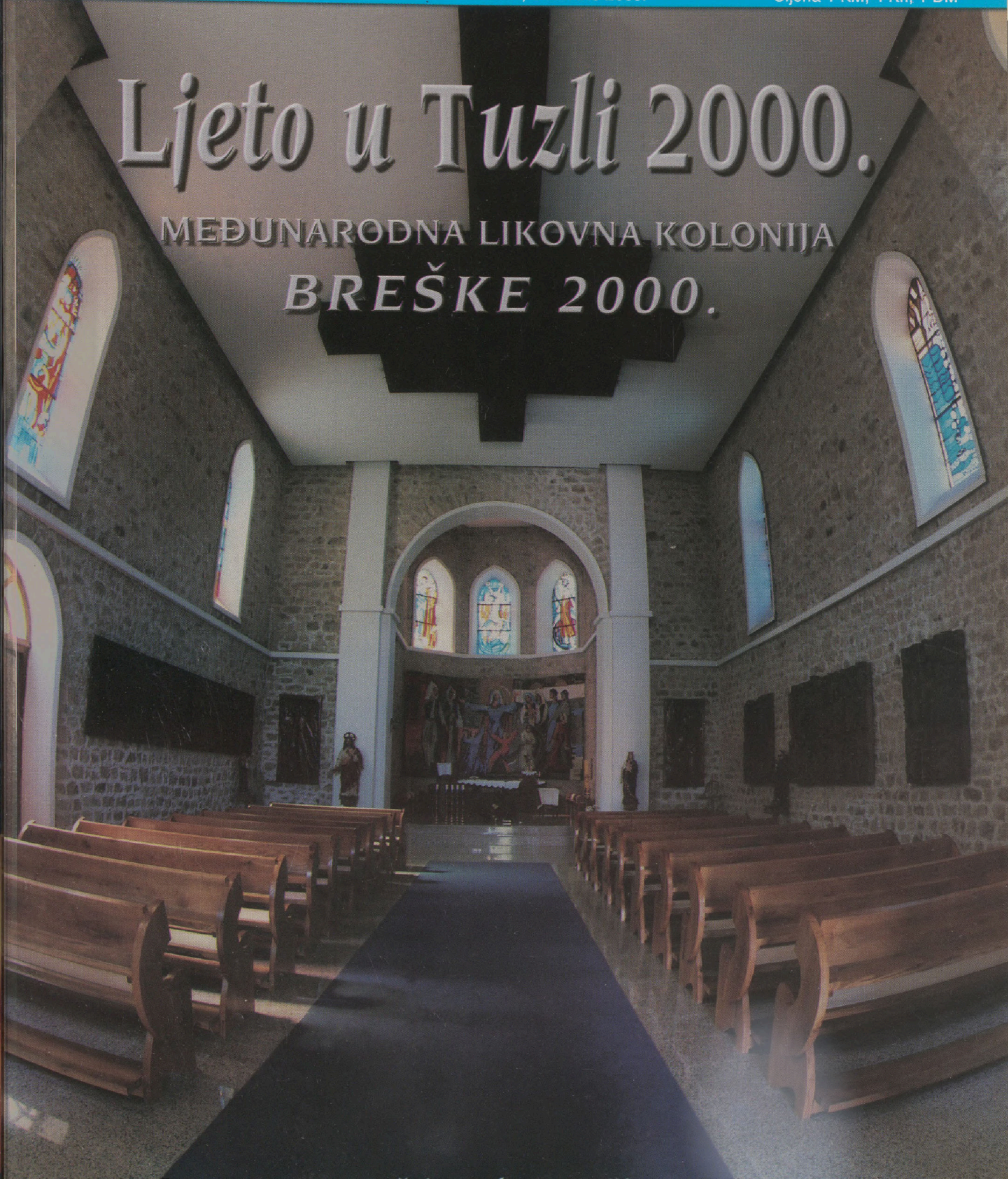
Broj 91

TUZLA, SVIBANJ 2000.

Cijena 1 KM, 4 Kn, 1 DM

Ljeto u Tuzli 2000.

MEĐUNARODNA LIKOVNA KOLONIJA
BREŠKE 2000.

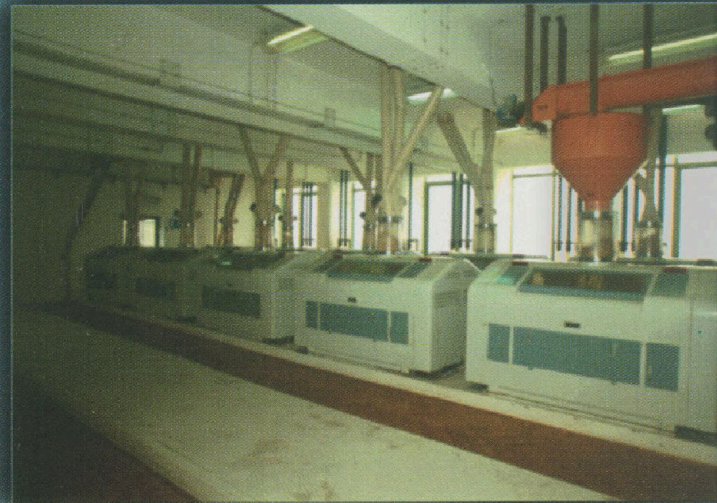

mlin ljubače d.d.

"Husinski rudar"

HRVATSKA BANKA d.d. MOSTAR
VAŠA JE BANKA

Poslovna Jedinica Tuzla
Topolica 4
Tel. 075/ 255-523, 255-529
Tel./fax: 075 255-524

CROATIA
OSIGURANJE D.D.
MOSTAR
Poslovnica Tuzla

POSJETITE NAS U TUZLI:
Naselje Sjenjak - blok D-2
I. Mujezinovića bb
Tel. 075 230-991, 230-992

FRA PETAR ANDELOVIĆ

Fra Petar Andelović dugo je među nama. Počeli smo ga smatrati "jednim od nas". Mnogi ljudi koji su ovih godina pristupili ili se vratili katoličkoj crkvi s iznenađenjem prihvaćaju vijest da franjevački poglavar ove godine - odlazi.

- O čemu se radi, je li nešto pogriješio, znaju li ONI koliki je njegov ugled - samo su neka u nizu pitanja koja se mogu čuti od onih koji nisu upoznati s pravilima franjevačkoga reda.

Prvi među bosanskim franjevcima može se susresti u mnogim mjestima Bosne i Hercegovine, Hrvatske, pa i Europe, kako obavlja svoje poglavarске i svećeničke dužnosti i kako se, na svoj način, bavi politikom.

Čitateljstvu nije nepoznato da je fra Petar sin Bosanske Posavine. Rođen je u Boču blizu Brčkog. Poslije osnovne škole pohađao je Klasičnu gimnaziju u Visokom i Teologiju u Sarajevu. Iza toga odlazi u Njemačku, gdje na Franjevačkoj teologiji u Fuldi kod Frankfurta dovršava teološki studij, a zatim radi na njemačkoj župi kao pastoralni djelatnik. Svoj desetogodišnji boravak u Njemačkoj zaokružuje studijem Komunikacijskih znanosti na Univerzitetu u Münsteru, da bi se 1975. godine zastalno vratio u Bosnu, svoju Provinciju u kojoj je obnašao razne dužnosti: tajnika Provincije, definitora, župnika, gvardijana i zadnjih devet godina službu provincijala, poglavara bosanskih franjevaca.

Naš list je u nekoliko navrata imao razgovor s Provincijalom i osluškivao njegove stavove i prognoze, sve od vremena velikih društvenih promjena. Budući je dugo "uživao" u zapadnoj demokraciji njemu je stanje u Bosni i Hercegovini u onom kompleksnom vremenu bilo jasnije nego mnogima.

Pamtimo Vas kao vrlo zauzetoga u vrijeme prvih demokratskih izbora. Što Vas je tada motiviralo da se javno eksponirate "za našu stvar"?

Po povratku iz Njemačke 1975., uz svu svoju ljubav prema svom narodu i prema Bosni, nisam se dobro osjećao. Činilo mi se da sam se, na neki način, našao u zatvoru. Komunisti su držali sve pod svojom kontrolom. Nije se moglo slobodno ni pisati ni govoriti, pa ni u crkvi.

Ispričat ću vam dvije zgode. Jedna je iz Zenice. Tamo sam sa svojim pomoćnicima izdavao župni list "Prorok u gradu". U jednom napisu sam razjašnjavao svetopisamski pojam "novo, nebo, nova zemlja"; kako je to ono čemu se nadamo, što očekujemo! U tiskari se nisu usudili tiskati naš župni list (zabrana je došla odozgo!) prije izmjena u mom tekstu. Poručeno mi je da smijem govoriti samo o nebu, a da njima (komunistima) treba pripustiti zemlju.

Druga je zgoda jedna ponoćka u crkvi sv. Ante u Sarajevu. U tu crkvu, prije rata, nisu ni blizu mogli stati svi posjetitelji, uglavnom mladi ljudi, studenti. Tema propovijedi bila je

misao da je Isus došao na svijet da nas oslobodi od lanca ropstva, da nas izbavi iz "proklete avlije". Sutradan se u SUP-u našlo devetnaest pismenih tužbi. Iz nevolje me izbio jedan visokokotirajući poznanik.

Vrijeme je prolazilo, a ja sam se teško navikavao na postojeće stanje. Srećom, Božjim pripuštanjem, gotovo nenadano, osamdesetih godina je počelo svanjivati u bivšem Sovjetskom savezu, zapravo u cijelom Istočnom bloku. Promjene su se počele događati i kod nas, počeli smo slobodnije disati. Naravno, da smo to htjeli ubrzati. Htjeli smo, čim prije, postići ne samo osobnu, nego i vjersku i nacionalnu slobodu.

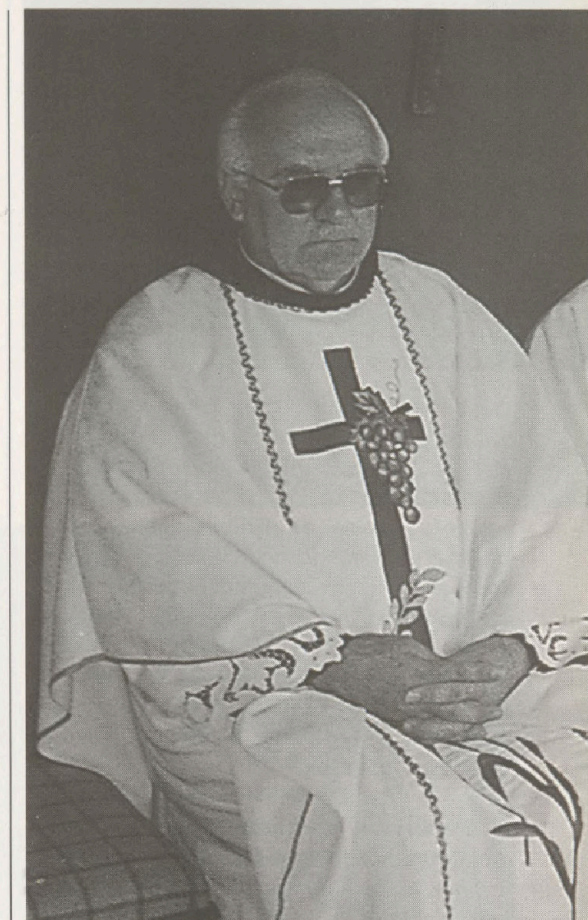
Hrvatska je, na neki način, bila ispred nas. Tamo su danomice nicali nacionalne i demokratske stranke. Nama se, koji smo pratili ta politička događanja, pa na neki način u njima i sudjelovali, činilo da će nam na nacionalnoj razini najviše koristiti donijeti Hrvatska demokratska zajednica, čuveni HDZ. Iz te svoje nade i vjere sve smo činili da je presadimo u BiH, a ja sam išao dotle, da sam, kao gvardijan u samostanu sv. Ante, dopustio da se Predsjedništvo HDZ BiH okuplja u jednoj samostanskoj prostoriji. Činilo mi se, naime, da je u tim prvim doživljajima demokratske slobode sve, što služi slobodi, dopušteno. Ova prva otvorenost i spremnost na pomoć, pa i od nas iz Crkve, toj stranci je donijela neviđen uspjeh. Iako je u BiH tada bilo, kako se računalo, 17% Hrvata, stranka je na izborima dobila 21% glasova biračkog tijela.

Kad sa ove distance promatram ondašnja događanja, ne vidim što je pogrešno učinjeno. Čak mi oni poslijeizborni mjeseci izgledaju kao najljepši mjeseci u povijesti bosanskohercegovačkih Hrvata. Bilo je kratko, ali je bilo lijepo, toliko lijepo da nismo ni primijetili kakve opasnosti izrastaju iz tih prenatraglašenih nacionalnih politika, najprije onih na istoku, pa zatim onih na zapadu.

Kad Vam je bilo jasno da HDZ nije na putu kojim Vi idete?

Nije uvijek dobro, kad nečega ima previše, pa ni zagrijanosti za neku stvar. Naši bosanskohercegovački HDZ-ovci su, valda iz iskrene ljubavi, svoja srca i svoje pameti, prenijeli u Zagreb, stavili su se, barem velika većina, u potpunu, rekao bih slijepu, službu zagrebačkom HDZ-u, ni ne pomišljajući da oni u Zagrebu dovoljno ne poznaju ni povijest niti današnju situaciju Hrvata u BiH. Nas nekolicina smo pokušavali onima u Zagrebu dovoljno kazati istinu, upozoriti ih na pogrešne planove i prve pogrešne korake, no reakcija je bila "malo Vi od svega toga razumijete".

Poneki su nas ipak razumjeli, no, g. Tuđman je već držao sve konce u svojim rukama. Mi,

koji smo drugačije Bosnu i Hercegovinu osjećali, doživljavali, poznavali, nismo više mogli biti njegovi prijatelji, a njegovi slugani nisu štedjeli ni truda, ni riječi da nas kod g. Tuđmana ocrne. Nije preostalo drugo, nego tražiti drugi put spašavanja BiH, Hrvata u njoj, pa i vlastitih glava. Pogrešna politika HDZ-a prema BiH će s vremenom početi nanositi velike štete hrvatskom narodu, Hrvatskoj, pa konačno i samoj stranci. To su, zapravo, pravi razlozi mog kritičnog odnosa prema toj stranci, pri čemu napominjem, da nikada nisam zaniijekao ni ono dobro što je ta stranka u prvo vrijeme činila.

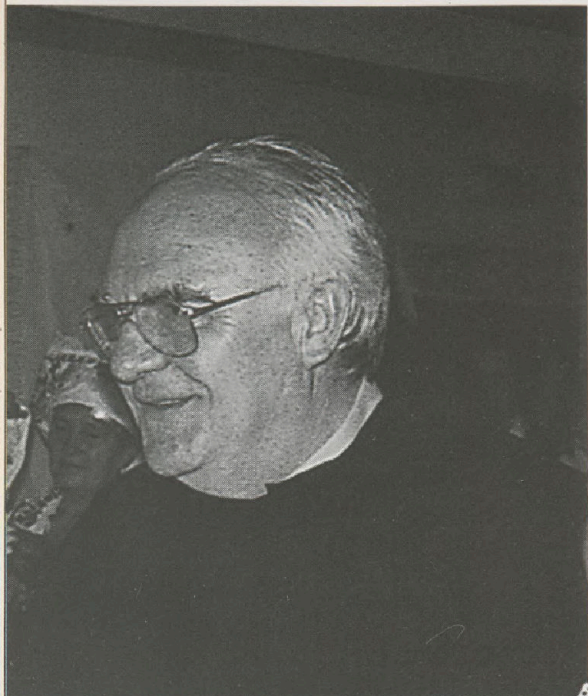
Politika HSS-a je bila najbliža biću Bosne i Hercegovine. Zašto nije uspjela?

Mudri seljak redovito zna što, gdje i kada treba zasadi. Ako se prevari, ništa ne bude od njegovog truda. Kad se govori o HSS onda se može reći da se pogriješilo u sve tri ove mudrosti. Jedino je namjera bila dobra i iskrena. Trebalo je stvoriti alternativu pogrešnoj HDZ-ovskoj politici.

Pogriješilo se u odabiru vremena. Vodi se žestoki rat, kontakti među ljudima su rijetki ili nikakvi, jednostavno nije bilo načina da se objasni i raširi, po sebi, ispravna politika HSS.

Pogriješilo se i u odabiru mjesta osnivanja stranke. Sarajevo je tada bio okružen grad,

u njemu se, u biti, vodila bitka za preživljavanje, ono jednostavno nije bilo pogodno mjesto u kome bi mogla uspjeti jedna nova hrvatska stranka.

I treće, čini se, da nije bilo dobro ponovno prejako vezivanje uz neku stranu iz Hrvatske. Trebalo je, osnovati nešto bosansko, nešto što je moglo ovdje pustiti korijenje. Pomišljalo se na osnivanje HNŽ, Hrvatske narodne zajednice, no iz straha da je ne bi prihvatili svi ljudi iz Crkve, od tog se odustalo. Zna se, naime, da su je nekad u prošlosti osnovali bosanski franjevci.

Na koji će način, osim religioznog djelovanja, katolička Crkva (posebice franjevci) u ovim vremenima sudjelovati u životu BiH?

Politika je, barem smo toga svjesni, ušla u sve pore ljudskog života. Od nje ne možemo potpuno čak ni religiozno djelovanje odvojiti. Kad djecu podučavam Deset Božjih zapovijedi, na pr. da ne kradu, da ne lažu, da ne ubijaju, već sam na terenu politike. To je zapravo odgovor na vaše pitanje. Crkvena politika, a tim i franjevačka treba se očitovati u nastojanju da ne prepusti ljude, posebice svoje pripadnike, manipuliranju prevaranata, onih koji im propovijedaju hrvatstvo i hrvatsko domoljublje, a iza toga sakrivaju ostvarivanja osobnih ciljeva, visokih položaja ili bogatstva. Isto ih tako treba čuvati od lažnih progresista i modernista.

Crkva, a i fratri u njoj, bavit će se na najbolji način politikom, ako bude ljudima pomagala naučiti razlikovati istinu od laži, svjetlo od mraka, ljubav od mržnje.

Bili ste na čelu Franjevačke provincije Bosne Srebrene u ratno i poslijeratno vrijeme. Jeste li zadovoljni njezinim učinkom u ratu i u poraću?

Zadovoljan sam trudom i nastojanjem većine članova naše Zajednice. Za mnoge smo se pobrinuli da nađu krov nad glavom, dođu do komada kruha. Mnoge smo utješili, mnoge smo izveli na put istine.

Naravno, nismo sa svime zadovoljni. Mnogo je toga zašto se kajemo. Nedavno smo

mi poglavari i poglavarice franjevačkih zajednica u hrvatskom narodu javno pozvali članove svojih zajednica da molimo za oprostjenje, posebice, da iz te izjave citiram neka mjesta, gdje smo za oprostjenje molili:

- siromašne i gladne, ranjene u duši i tijelu što nismo na vidljiviji i učinkovitiji način s njima dijelili svoj kruh i druga dobra;
- radnike i radnice, što nismo jasnije i odlučnije, pa i u obliku štrajka, sudjelovali u njihovoj borbi za radno mjesto, za socijalno osiguranje i za adekvatnu plaću;
- sve koji su postali žrtvama lažnog kršćanstva, lažnog domoljublja i lažnog hrvatstva, kao i sve one koji su pogrešnim svjedočenjem tih vrijednosti dovedeni na stranputice u čemu su sudjelovali i neki članovi naših Zajednica.

Odlazite s funkcije provincijala. Što ostavljate nasljednicima?

Teško mi je odgovoriti na ovo pitanje, bojim se, da ne budem preskroman, ali i da ne bi nešto zazvučalo kao samohvala, pa da istina ne bude povrijeđena. Iz brige za tu istinu reći ću samo, i to sa osobitim zadovoljstvom, da mi je uspjelo, i to više domišljatošću i trudom druge braće, očuvati Provinciju, istina ranjenom, ali čitavom i usudio bih se reći, u relativno dobrom zdravlju. U poraću je počela obnova, no nasljedniku ostavljam veliko polje rada. Na Provinciji su velike obveze na vjerskom, nacionalnom, kulturnom, znanstvenom i mnogim drugim područjima. Mnogo je neobavljenih poslova i onih koji će stalno nadolaziti, tako da nijedan franjevac, pogotovo poglavari, neće imati vremena za izležavanje.

Žalite li zbog nečega što ste propustili u vrijeme koje je bilo teško za Bosnu?

Sigurno je da sam u nekim prilikama trebao biti glasniji i odlučniji, mogao sam još ponekom gladnom dati komad kruha ili ponekom otrti suze, reći lijepu riječ... Glasnijim nisam mogao biti, jer mi se stalno činilo da je u ratnim i poratnim okolnostima ljudima potrebna blagost i što je moguće manje glasnih riječi. Nastojao sam postupati prema prilikama mjesta i vremena. A, ako je u pitanju Bosna, trudio sam se da je bude i da bude što ljudskija. Nisam mogao puno više učiniti.

Na što ste posebno ponosni od onoga što ste učinili?

Neki mi ljudi kažu da sam i ja zaslužan što Crkva nije iz rata izašla s prljavim licem. Na to sam posebno ponosan jer volim svoju Crkvu.

Franjevci su prvi osnivači školstva u BiH. Franjevačka gimnazija u Visokom najavljuje svoje otvaranje učenicima koji ne žele svećenički poziv. Hoće li ostati klasična, ili će se prilagoditi profilima koji postoje u svjetovnom gimnazijskom sustavu?

Tko pozna ulogu Klasične gimnazije u Visokom prije II. svjetskog rata, stalno sanja da se ona ponovi. Ona je bila mjesto na kojem su mnogi ljudi, stekavši dobro i čvrsto početno obrazovanje, poslije postali vodećim

ljudima u našoj državi. Trebalo bi tako biti i danas. Treba Klasičnoj gimnaziji u Visokom to omogućiti, treba joj vratiti Konvikt, zgradu koja pripada Provinciji i ostaviti je da bude Klasična gimnazija.

Publicirali ste neke svoje radove. Pišete li još i čime se sada bavite?

Nije mi bilo suđeno baviti se samo pisanjem, no, preko svoga svećeničkog zvanja, ostao sam u stalnoj vezi s pisanom i sa izgovorenim riječi. Bio sam prisiljen govoriti i pisati, i nije mi bilo svejedno kako će to ispasti. Trudio sam se. Ponešto je i objavljeno, no više mi je bilo stalo da riječ bude događaj kroz razgovor, kroz intervju. Aktualnost mi se, zbog situacije kod nas, činila važnom: brzo reagirati, brzo, ako je moguće, utjecati na događanja našega vremena. A što sada radim, ako mislite na pisanje, skupljam napisano, da to eventualno objavim kao knjigu i to u biblioteci "Svjedoci vremena".

Što mislite o katoličkom tisku u BiH?

Katolički tisak u BiH, ma kako broj tiskovina bio malen, zaslužuje, zbog svoje prevažne uloge, ozbiljnu analizu. Iako mi u BiH nismo uspjeli odgojiti čitalačku publiku, naši ljudi s pijace i s korza, gotovo izravno, sjedajući pred televizore, ipak znaju uzeti i tiskovine u ruke, posebice ako im one pomažu pri stjecanju relevantnijih informacija i izgradnji osobnih stajališta. Mnogo toga je moglo i može biti bolje!

Imate li mišljenje o hrvatskom tisku u BiH?

Nastojim makar prelistati novine koje se pišu i tiskaju na hrvatskom. Ne želim laskati, no Vaš list smatram jednom od pozitivnijih iznimki na tom polju.

To znači da čitate Hrvatski Glasnik, glasilo tuzlanskog Napretka?

Redovito dobivam Hrvatski Glasnik i uvijek iz njega nešto pročitam.

Tuzla je grad u kojem franjevci imaju samostan i župu. Samostan je središnjica života Hrvata u tuzlanskom kraju. Kako ocjenjujete rad svojih fratara u Tuzli? Kako se bosanski fratar prilagođava suvremenim potrebama bosanskog čovjeka?

Nastojao sam, u vrijeme svog mandata, držati dovoljan broj braće svećenika u Tuzli, jer mi je poznata veličina, zahtjevnost župe i brojnost poslova. Naravno da sam imao u njih povjerenja, a raduje me, jer često čujem pohvale na račun njihovog rada i zalaganja, pa mislim da mogu reći da su opravdali povjerenje. Hvala im za to! Hvala im i za nastojanje što upravo u Tuzli, u tuzlanskom kraju, svjedoče svoje vjersko, ali i nacionalno uvjerenje na jedan iskren i vidljiv način, ali bez vrijeđanja i ponižavanja drugih vjera i nacija. Čini mi se da je sve bilo franjevački - umjereno.

Zašto nije dovoljno reći samo fratar (kada govorimo o Bosni), zašto bez razmišljanja dodajemo epitet bosanski?

Svi smo pripadnici ljudske rase, a opet smo neki Englezi, Nijemci, Hrvati, Turci itd. Tako je i s nama fratrima. Ima nas po svim zemljama. Imamo ista pravila, zovemo se braćom, a mi imamo kao znak raspoznavanja još ono bosanski. Nije to samo geografska oznaka, iza toga se krije jedna čitava povijest osjećanja, ponašanja, djelovanja. Po tom nas svijet poznaje i moram Vam reći da to čine s uvažavanjem, što nam je, naravno, drago. No, od svega nam je najvažnije što nas naši ljudi prihvaćaju i što smo im još - ujac.

Kako gledate na promjene odnosa Hrvatske prema BiH? Koliko ste Vi osobno, svojim upozoravanjima, doprinijeli ovim promjenama?

Kad se BiH i Hrvatska ne bi odnosile po zakonu spojenih posuda, smatrao bih govor o Hrvatskoj "miješanjem u poslove strane države". A ovako?! Već sam spominjao da u Hrvatskoj nije, barem prema mome mišlju

Jutarnji list u broju od 21. i 22. svibnja reagirao na Izjavu vijeća franjevačke zajednice "Mea culpa" u kojoj su franjevci narod zamolili za oprostjenje. Hrvatski Glasnik prenosi oba teksta u cijelosti.

Izjava Vijeća franjevačkih zajednica: 'Mea culpa' Sedam puta 'molimo narod za oprostjenje'

Vijeće franjevačkih zajednica objavilo je u srijedu, 17. svibnja, sa svog skupa u Makarskoj sljedeću izjavu:

"Mi članovi i članice Vijeća franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini te braća i sestre pripadnici različitih franjevačkih obitelji, nazočni u Makarskoj na redovitom godišnjem savjetovanju o služanju Boгу i čovjeku, potaknuti nedavnim pozivom Svetoga Oca na čišćenje povijesnog pamćenja, obraćamo se svojoj braći i sestrama da zajednički molimo oprost od Boga i od svih ljudi pogođenih podjelima različitih osoba i struktura, da nam oproste zbog nedostatne solidarnosti i zauzetosti u ublažavanju njihovih boli, zbog nedostatka djelotvorne sućuti i pogrešnih postupaka te zbog zatvaranja očiju pred istinom.

• Na poseban način molimo za oprostjenje siromašne i gladne, ranjene u duši i tijelu što nismo na vidljiviji i učinkovitiji način s njima dijelili svoj kruh i druga dobra.

• Molimo za oprostjenje sve radnike i radnice jer nismo jasnije i odlučnije, pa i u obliku štrajka, sudjelovali u njihovoj borbi za radno mjesto, za socijalno osiguranje i za adekvatnu plaću.

• Molimo za oprostjenje sve vjernike i nevjernike što im svojom dobrotom i bratsko-

enju, bilo zdrave politike u odnosu na BiH i na sudbinu hrvatskog naroda u BiH. U tom smislu, no ne samo u njemu, smatram da je dobro što je došlo do političkih promjena u Hrvatskoj. Vjerujem da će mnogima trebati puno vremena da to razumiju, da razumiju da je samostalnost Hrvata u BiH pustila duboke korijene.

O mom doprinosu toj promjeni je gotovo neumjesno govoriti. Mali bosanski fratar može tek voljeti svoj narod, svoju Bosnu i što je također važno, može o njoj kompetentnije govoriti, jer je pozna, jer mu je u krvi.

Čime ćete se baviti (osim svećeničkim poslovima) kada odete s mjesta poglavara Bosne Srebrene?

Zbilja ne znam. Dok sam bio poglavar određivao sam, zajedno s defintorijem, gdje će članovi naše Zajednice boraviti i što će raditi, pa je red da se i sam podložim određbama nove Uprave naše Provincije. Ovo kažem uz napomenu, da mi to neće biti teško, jer znam da nam je Nebo jednako daleko ili blizu, svejedno na kom mjestu boravimo!

Marica PETROVIĆ

sestrinskom riječju nismo dostatno svjedočili Božju blizinu i dobrotu.

• Molimo za oprostjenje crkvene poglavare što se prema njima nismo uvijek odnosili s doličnom poniznošću, ali i zato što ih nismo upozoravali na pogreške bez kojih bi uspješnije naviještali Kraljevstvo nebesko.

• Molimo za oprostjenje sve žene jer nismo pravodobno i u dovoljnoj mjeri vidjeli njihovu diskriminiranost u društvu, Crkvi i u našim zajednicama.

• Molimo za oprostjenje sve koji su postali žrtvama lažnog kršćanstva, lažnog domoljublja i lažnog hrvatstva, kao i sve one koji su pogrešnim svjedočenjem tih vrijednosti dovedeni na stranputice u čemu su sudjelovali i neki članovi naših zajednica.

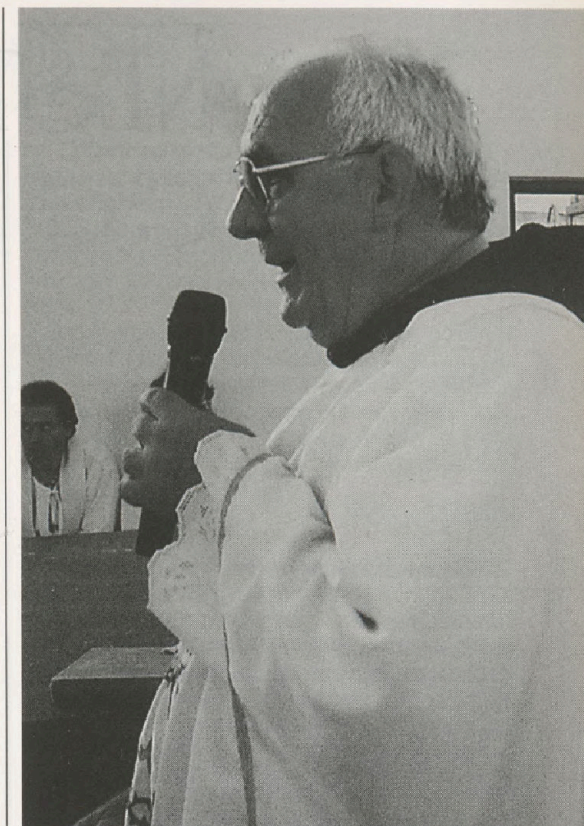
Opraštajući svima i ujedno moleći za oprostjenje, kajemo se pred vama i pred Gospodinom jer nismo djelovali i govorili kada je trebalo, sputani različitim pogrešnim obzirima i strahovima. Priznajemo svoje grijehe, ali se uzdamo u pomoć Božjeg Duha i u zagovor svetoga oca Franje da bismo u svijetu i pred vama mogli ostvariti poslanje mirotvoraca i ljudi najbližih svima koji su u potrebi".

Jutarnji list, 21. 05. 2000.

JUTARNJA PROPOVIJED

Fratrima narod vjeruje

U Makarskoj se 17. svibnja dogodilo nešto izvanredno: svi franjevci i franjevke u hrvatskom narodu u obje države, u RH i BiH, preko svojih izabranih i ovlaštenih predstojnika izrekoše sedmerostruko priznanje povijesnih, političkih i socijalnih grijeha, zamoliše Boga i narod za oprostjenje. Najpotresnija je rečenica: "Molimo za oprostjenje sve koji su postali žrtvama lažnog kršćanstva, lažnog domoljublja i lažnog hrvatstva, kao i sve one koji su krivim svjedočenjem tih vrijednosti

dovedeni na stranputice, u čemu su sudjelovali i neki članovi naših zajednica". Očito je gorka suvremena istina nabujala preko svih granica, preostalo je jedino priznanje i kajanje.

Da se tako izrazio bilo tko drugi, ogorčeni rodoljubi mogli bi pomisliti da to vodi prema kriminalizaciji Domovinskog rata. Franjevcima se to nitko neće usuditi reći. Jer oni su srasli s narodnom dušom, izraz su i utjelovljenje kršćanstva baš onih dijelova hrvatskog naroda koji su stoljećima najugroženiji, najopasniji, i ne bez razloga najnepovjerljiviji prema susjedima drugih narodnosti i vjeroispovijesti. Zna se da narod fratrima vjeruje, da ih se ne odriče ni uz cijenu najvećih žrtava. Kad taj izabrani dio Crkve u Hrvata progovori tako teške riječi kajanja, to mora odjeknuti kroz cijelu našu današnju stvarnost i buduću povijest.

Nije to obredni "mea culpa" kakav se izgovara u svakoj misi i koji jedva koga potresa, to je priključenje Crkve u Hrvata velikom trenutku istine u duhu Papina kajanja za katoličke grijehe cijele dosadašnje povijesti. I priznanje da se čak iskrena i požrtvovana ljubav prema svome narodu i svojoj vjeri, hrvatstvo i katolištvo, može krivotvoriti i zlorabiti sve do sudjelovanja u groznim ratnim zločinima. Ova je franjevačka izjava izraz vjernosti istinskom hrvatstvu i katolištvu, najviše što su najvjerniji čuvari baštine u ovom povijesnom trenutku mogli i morali učiniti.

To što Izjava još nije odjeknula ni u domaćem ni u inozemnom tisku, znak je da je riječ o nečem preozbiljnom što se ne može iskoristiti za brzu površnu senzaciju, nečem preozbiljnom što najprije mora duboko prodrti u narodnu i crkvenu svijest da onda provrije Isusovom istinom za novu i drugačiju budućnost.

Jutarnji list, 22. svibnja 2000.

...NEŠTO ČEGA NEMA I DUGO JE NEĆE BITI?!?

Biranim riječima rečeno, hrvatske političke scene je sve manje u Tuzli i okolici, a građanska je još daleko od svoje prave i poštene profilacije. Dužnosnici sa hrvatskim predznakom, osobnim ili stranačkim, mnogo više su uradili i rade za sebe, nego za narod koji, tobože, predstavljaju i zastupaju, čime se ne rijetko u prsa busaju

Nikola J. IVANOVIĆ

Da sam u nadnaslovu ovog teksta stavio prepoznatljiviju odrednicu - Tuzlanske županije ili Tuzlanskog kantona - bio bi određeniji i jasniji na koža, koju teritoriju i koje Hrvate se misli. Ovako je ostala dilema, odnosno nejasnoća, a može se tretirati i greškom, to što na prvi pogled nije jasno o kojoj i kakvoj tuzlanskoj okolici se radi. O širem ili užem zemljopisnom određenju ili nekoj neodređenoj, imaginarnoj, teritoriji. No, nije greška, već namjera moja, jer je ono o čemu pišem uzrokovano baš brojnim nejasnim, neodređenim, nedorečenim, nedefiniranim, nakaradno, drsko, lopovski... postavljenim životnim, zakonskim i političkim stanjima i situacijama. Bez obzira na to što se sve to odnosi na žitelje ovoga kraja, svih nacionalnih pripadnosti i određenja, zbog novine za koju ovo pišem, "Hrvatski Glasnik", po osobnom izboru, a ne po redakcijskoj narudžbi ili nekoj strogoj uređivačkoj koncepciji, zbog sve ignorantskijeg odnosa političkih i vlastodržačkih čimbenika spram Hrvata i njihovih (proklamiranih) prava, pa i zbog samoga sebe, ovaj novinski prostor je posvećen hrvatskoj populaciji. Svi drugi koji se u ovom pisanju, eventualno, prepoznaju i pronađu, toliko bolje po ovaj tekst, ovu novinu i moju malenkost.

U pokušaju kakve-takve analize hrvatske političke scene u ovom dijelu Bosne i Hercegovine, najprije mi se nametnulo pitanje postoji li takvo nešto uopće. Ako je suditi po političkim strankama sa hrvatskim predznakom - **Hrvatska demokratska zajednica, Hrvatska seljačka stranka, Nova hrvatska inicijativa** i pasivizirana, a možda i zamrla **Hrvatska stranka prava**, pa Hrvati u **Socijaldemokratskoj partiji**, čak i na nekim višim pozicijama (uglavnom doministarskim i dopredsjedničkim), moglo bi se reći da Hrvatice i Hrvati u ovom dijelu razuđene teritorije, koja se državom Bosnom i Hercegovinom zove, imaju i te kako isprofiliranu političku scenu i da su se izborili za najveći dio svojih prava. Međutim, životna i politička praksa pokazuje sasvim drugačiju rendgensku snimku. Kako u jednom novinama nedavno napisao suradnik "Hrvatskog Glasnika", **Fatmir ALISPAHIĆ**, "abortirana demokracija u 1990. godini" na ovim prostorima nije ni izdaleka postigla ono što se pod pojmom prave demokracije podra-

zumijeva. Obični, prosti, priprosti i uglavnom neuki puk koji je zdušno prihvatio politički pluralizam i višestranačje, najviše nacionalno, nema, ama baš nikakve, koristi od svojih stranaka. U minulih "deset najtežih godina", zaista nezamislivo teških, nacio politiku i u hrvatskim strankama najviše su uradili sami za sebe. I kao da su zadovoljni osobno postignutim. Nekada glasni i gromoglasni lideri HDZ-a, od čega bosansko-hrvatski puk nije imao baš neke fajde, su gotovo zanijemili. Mjesecima se ne oglašavaju, a ni tijekom minule predizborne kampanje nisu bili dovoljno glasni i jasni.

Hrvatska seljačka stranka je samo kroz usta svog županijskog lidera, medikusa **Srećka Tunjića**, također ranije bila glasni, ali na žalost ne i moćnija. U ovogodišnjoj predizbornoj kampanji i ono što je bilo od Tunjićeve oštrice istopilo se u nedorečenoj DLC (Demokratski liberalni centar) koaliciji. Čak više nego u "Združenoj listi 97". Nova hrvatska inicijativa utemeljena na disidentskoj karizmi bivšeg HDZ-ovca i visokog federalnog dužnosnika **Krešimira ZUBKA**, svoj imidž je gradila napadajući HDZ i u BiH i Hrvatskoj, a da sama nije isprofilirala svoju strategiju.

O stvaranju tzv. infrastrukture, odnosno osnivanju ogranka u selima i mjesnim zajednicama, kao ni u slučaju HSS-a, ne može se govoriti kao o ozbiljno obavljenom poslu. Hrvatska stranka prava, oduvijek tretirana ustaškim pokretom, na što su neki njeni i ne samo njeni članovi ponosni, od novog osnutka, pa do zamiranja, nije ni bila neki politički faktor izuzev za svoje članove, ali ne vjerujem i za njihove cijele obitelji. Hrvatima u SDP-u i još ponekoj stranci i građanskog predznaka odavno se prigovaralo i prigovara da su ikebane i da su se, pojedinci, dobro izborili za svoje pozicije, što im je krajnji domot, ali ne i za hrvatske nacionalne interese.

Kao rezultat političkog avanturizma, karijerizma, nepismenosti, oportunizma i nedostatka osobne hrabrosti zato i nemamo mnogo toga. U MUP-u Tuzlanske županije još nisu popunjena Hrvatima pripadajuća policijska i administrativna mjesta.

San, postignut međunarodnom arbitražom, o tome da na dužnost načelnika Policijske

uprave Tuzla mora biti imenovan Hrvat, ostat će zaista samo san. S obzirom na postotak Hrvata, Bošnjaka i Srba u Tuzli nemoguće je drugačije i očekivati. Izučavanje hrvatskog jezika u školama samo je deklarativna odrednica, a o povijesti, kulturi, tradiciji da se i ne govori. U medijima, na uredničkim i direktorskim mjestima, ne računajući ovu novinu i Radio-postaju Soli, Hrvata nema ni za ukras, a sve je manje Hrvata i na direktorskim pozicijama. To što imamo (do)predsjednika Federacije BiH, **Ivu Andrića - Lužanskog**, izgleda da nije dobit ni za Županijsku organizaciju HDZ-a. Prema nekim povjerljivim informacijama, običnom puku je bilo i ima ponešto koristi od toga što Hrvati imaju ministra u MUP-u Tuzlanske županije (**Anto PRANJIC**), ali to nije ni blizu očekivanoga i proklamiranog.

S obzirom na to da nam je gospodarstvo na alarmantnoj klizalici i nizbrdici, Hrvatima ne pomaže ni najmanje to što imaju u ovom resoru ministra (**Dr. Božo TOMIĆ**).

Doduše ima i izuzetaka, a to je gosp. **Zdenko TADIĆ**, doministar u Ministarstvu znanosti, obrazovanja, kulture i športa. Zahvaljujući njegovom angažmanu hrvatske institucije u Tuzli su se ugurale u županijski proračun, pa se malčice lakše diše, ali ni približno se solidno ne živi.

U ovim i ovakvim, još uvijek uzburkanim međunarodnim odnosima i strastima, nevjesto prikrivenim trvenjima i hibridnom ili bolje reći "abortiranom" multi, multi... društvu, tako izgleda i mora biti. Tim prije što nam politička scena, na širem prostoru, djeluje po zakonima spojenih posuda, a to se reflektira i na mikro sredine, pa se Hrvatima u Tuzli i okolici, ako glasnije i jasnije počnu tražiti svoje prava, odmah kontrira protupitanje: "Zašto se ne pitate kakva je situacija u Čaplini, Stocu, Livnu...!" *Kakanj, Bugojno, Vareš... tada se ne spominju.*

Pošto sam mnogo puta napisao, a i "Hrvatski Glasnik" još više puta objavio, iz pera više autora, da je Tuzla, a uz nju i Tuzlanski kanton, politički najzrelija sredina u BiH, onda pozivanje na gore spomenute gradove u Hercegovini ne mogu drugačije tretirati, nego kao izgovor za isto tako loše, ali prikriveno, urađene stvari.

Do kada tako?

Živjet ćemo i bez IREX-a

U prošlom broju "Hrvatskog Glasnika" pročitao sam, između ostalog, da će Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" - Podružnica Tuzla, kojom predsjedava, uvaženi, štovani i cijenjeni, **dr. Miroslav PETROVIĆ**, Obilježiti izlazenje 90-tog broja ove novine.

Upravo je taj, prošli, broj HG-a nosio oznaku 90, ali nije zamijećeno nikakvo obilježavanje tog, ne malog, jubileja. Pogotovu ako se ima na umu spoznaja da "Glasnik" nastaje upornim entuzijazmom ekipe koja piše, fotografira i sadržaje osmišljava. Doduše "Glasnik" je sam za sebe i svoje vjerno čitateljstvo, svoj devedeseti broj označio maestralnim uvodnikom **Petra MATA-NOVIĆA**, gvardijana Franjevačkog samostana u Tuzli, koji je uočio i konstatirao da se Nova hrvatska inicijativa razboljela od ekavice.

Što je dr. Miroslav Petrović i njegovo, pardon "Napretkovo", rukovodstvo mislilo pod obilježavanjem spomenutog jubileja, nije mi poznato. Međutim, poznato mi je, iz prakse i osobnog iskustva, da se jubilarni, okrugli, brojevi novina obilježavaju uz čašicu pića i čačalicu ića. U nekim ranijim vremenima, a i danas u financijski bolje stojećim redakcijama, uz čašicu i čačalicu nađe se i po koja kuverta popunjena demovima ili ka-emojima. Ništa od toga nije bilo u programu dr. Petrovića i "Napretka". Unatoč tome "HG" ide dalje, a sa njime i krivo ogledalce.

***

Kada sam kod broja 90 (devedeset) i HKD "Napredak", pade mi na pamet, bolje je nego na glavu, pa makar ona bila bosanski tvrdoglava,

podatak da je pokrovitelj 90-obiljetnice "Napretka" bio gospodin **Ivo ANDRIĆ - LUŽANSKI**, u to vrijeme predsjednik Federacije Bosne i Hercegovine.

U čemu se pokroviteljstvo ogledalo nije mi poznato. Tim prije što pokroviteljstva podrazumijevaju financijski ili drugi materijalni doprinos onome čemu je netko pokrovitelj, a tuzlanski "Napredak za pokroviteljstvo, prezentirano na svim pisanim materijalima u toj prigodi, nije dobio ni marku.

Možda će gospodin I. A. Lužanski, nešto učiniti naknadno. Ako ne zbog preuzete obveze, a ono da ga prestanem(o) krivo (o)gledati. Napredak čeka.

***

Između dva broja "HG-a" pročitao sam podatak da je **prof. dr. Jozo BUDIMIR**, nositelj liste HDZ-a na minulim općinskim izborima, dobio 888 (osamsto i osamdeset osam) glasova, što mu je dovoljno da preskoči izborni prag i u naredne četiri godine bude vijećnik u Općinskom vijeću Tuzla.

Uz čestitke gospodinu Budimiru, upućujem mu pitanje i prijedlog: jesu li tri osmice u kakvoj vezi sa ocjenama koje daje studentima. Ako nisu, onda mu predlažem da naredne tri ocjene studentima budu osmice, ako to već nije učinio.

Tek, uroka radi!

***

Legendarni i kontroverzni **Dario DŽAMONJA**, sarajevski pisac koji u "Slobodnoj Bosni" ispisuje kolumnu asocijativnog nadnaslova - "KUĆA ZALAZEĆEG SUNCA" - u jednom od brojeva napi-

sa: "...Idem na buvlju (zašto li ne kažem "buhlju", kada su me cijelog života ujedale "buhe", a ne "buve") pijacu kod Vase Miskina.

Dugo sam mislio i mozgao, ali nisam mogao ni smisliti niti smozgati odgovor na Dacino pitanje, kako ga sarajevski javnonovinarski krug od milja zove.

Zbog nemoći da sam smislim odgovor, pozivam u pomoć sve one koji pročitaju ovo krivudavo ogledalo da mi do zaključenja narednog broja HG-a (cirka oko 20. lipnja tekuće godine), ako glodur **Juraj Novosel**, koji je nedavno proslavio zrelu životnu obljetnicu, ali mi nije dozvolio da navedem i koju, drugačije ne odlučim.

***

Minulih dana su brojne novine objavile "KODEKS ZA ŠTAMPU" čije tiskanje je sponzorirao "IREX ProMedia", a urednici iz novina su naglašavali i potpisivali: "Mi, zaposleni u "...." obvezujemo se na poštivanje Kodeksa za štampu i dalju promociju njegovih etičkih vrijednosti". Hrvatski Glasnik nije objavio taj isti KODEKS, a na žalost nismo ni dobili ponudu od spomenutog IREX-a. Naglašavam, na žalost, jer je tiskanje Kodeksa solidno plaćano.

No, bez obzira na to poštovali smo isti taj kodeks i prije njegovog nastanka i javnog prezentiranja, a poštujemo ga i dalje.

Izgleda da financijerima nismo poznati ili im nismo mili zbog hrvatskog nacionalnog predznaka. No, živjet ćemo i bez toga!

Krivo(o)gledao: **Nikola J. IVANOVIĆ**

DVADESET GODINA OD SMRTI JOSIPA BROZA TITA

Zatočena bliskost

Fatmir ALISPAHIĆ

Pogledajte koliko je malo potrebno da se Hrvatska u BiH ponovo doživljava kao bratska zemlja. Potreban je lider koji umije voljeti, i lju-bav pokazati. Zamislite kad za koju godinu zem-ljama bivše Jugoslavije budu vladali ljudi poput hrvatskog Predsjednika!

Slutimo li iole globalne tokove budućnosti, uočit ćemo da je Titovo vrijeme, koje je reafirmiralo i sofisticiralo naše bliskosti - zapravo kultivirani prostor istoznačan futurističkim nakinama. Komunistička ideologija, kojoj je u tadašnjem lancu svjetskih gibanja pripadao i Tito, odveć je nepopravljivo mrtva, iako se Titov socijalizam bitno razlikovao od rigidnih istočnih modela. Međutim, Titova ideologija bratstva i jedinstva, vjerskih sloboda koje ne ugrožavaju drugog (jer to onda više nije vjera!), zaštite radnika, brige za socijalno ugrožene kategorije stanovništva, etc. - čini ideološki okvir na koji se naslanja projekcija bh. budućnosti. Iz stotinu razloga, ali i da se ne bi osjećali poniženo dok nam europski učitelji zbore o toleranciji, multikulturi, i sl., vrijedi se prisjetiti da je Titovo doba utemeljeno na ovim kategorijama, koje smo svi mi, zapravo, u cijelosti živjeli. Mi idemo ka transformiranom društvu u čijem smo civilizacijskom ambijentu već bili; dužina putovanja ovisi o shvaćanju da toleranciju nosimo u svojoj memoriji, kao najplodonosnije vrijeme u cjelokupnoj povijesti Južnih Slavena. Sve to, dakako, nema veze sa reinkarnacijom jugoslavenstva, jer ono teško da više ikad može

imati državne attribute, ali može i treba imati ekonomske, kulturne, interesne. Ako težimo "Europi bez granica", u kojoj svaka država zadržava integritet, onda nam se valja pomiriti prvo morati zrišno reintegriranim južnoslavenskim prostorom, e kako bi uopće mogao sudjelovati u europskim komunikacijama. Pakt za stabilnost je prvi korak u odmotavanju ove pacifističke i korisne strategije.

Postoji mišljenje da bi južnoslavenski narodi, a posebice Bosanci i Hercegovci, prema Titu trebali imati odnos kakav prema Ataturku imaju Turci. On je otac uvida o sreći i prosperitetu ljudi našega podneblja; to se kroz povijest dešavalo samo onda kada smo se ponašali kao braća, a što po slavenskoj matici i jesmo. Južni Slaveni su još daleko od suočenja sa ovom spoznajom. U BiH se bojažljivo uvažava i slavi Titov značaj za BiH. Dosad je organiziran samo jedan javni skup na temu "Tito i Bosna". Bilo je to u Tuzli 25. 5. 1995, nekoliko sati prije tragedije na Kapiji, tako da se izrečena mišljenja nisu nikada čula u javnosti. Pijeteti koji se o proslavi antifašističkih praznika iskazuju prema Titu, i to parcijalno, imaju anemičan komemorativni karakter. U tomu ne sudjeluje država, već dvije-tri stranke i jedno udruženje. Nevjerojatno djeluje mogućnost da se u školama, na godišnjicu Titove smrti, održi sat povijesti gdje bi se govorilo, recimo, o Titovim zaslugama za blokiranje nastojanja da se BiH rasparča na srpske i hrvatske autonomije, a da ZAVNOBiH

nikada ne preraste u narodnu skupštinu, kao što se dogodilo sa Sandžakom. To je povijesna istina. Nelogično je da se slave državnost i antifašistička tradicija BiH, a da se izbjegava spominjanje Tita. No, tome se ne treba čuditi, jer su se u Bosni događale i drastičnije devijacije njenog bića i identiteta. Ali se tome ne treba ni prepustiti, jer će budućnost ili nositi vrijednosti Titovog vremena, ili neće biti bolja od sadašnjosti.

U povijesti se smjene dana i noći dešavaju kao u prirodi, očas! Pogledajte koliko je malo potrebno da Hrvatsku ponovo doživljavamo kao bratsku zemlju. Potreban je lider koji umije voljeti, i ljubav pokazati. Tada se otvaraju nepregledne poljane plemenite energije. "Ovako je u Sarajevu bilo samo kad je Tito dolazio" - kazat će za tv jedna građanka prilikom posjete hrvatskog predsjednika. Istoznačan osjećaj se budi i prema Crnoj Gori, čiji lider vjeruje u ravnopravnost svih građana, i spreman je crnogorskim životima braniti bošnjačke i albanske građane. Zamislite kad za koju godinu zemljama bivše Jugoslavije budu vladali ljudi poput hrvatskog Predsjednika! Zamislite kad se oslobođena ljubav, kao nedavno u Sarajevu, rodi i drugdje! Bit će to sjajan podsticaj sprovedi globalne nakane za kultivizaciju i humanizaciju prostora jugoistočne Evrope.

Dvadeseta godišnjica Titove smrti je bila povod za prisjećanje na kvalitative zajedničke prošlosti na koje će se naslanjati, neminovno, zajednička budućnost.

Nakon smjene glavnog tuzlanskog imama Muhameda ef. Lugavića

Suradnja trojice tuzlanskih vjerskih prvaka

Za vrijeme političke instrumentalizacije vjere, efendija Lugavić je odlučno branio svoj stav - da politički nije mjesto u džamijama, niti islamu u strankama

Odluka Rijaseta Islamske zajednice, poduprta suglasnošću Muftijstva tuzlanskog, da se smijeni glavni tuzlanski imam Muhamed efendija Lugavić - u tuzlanskoj javnosti je dočekana s nevjericom, kao uvreda dostojanstva i identiteta ovog grada.

Efendija Lugavić već godinama slovi kao pojava koja simbolizira duh bošnjačke i međuetničke tolerancije u Tuzli. On je jedan od rijetkih vjerskih službenika koji je podjednako omiljen od svih građana, bez obzira na njihovu vjersku i nacionalnu pripadnost. Među muslimanskim vjernicima efendija Lugavić se smatra oličenjem ispravnog i nepolitiziranog propovijedanja islama. U vrijeme političke instrumentalizacije vjere, efendija Lugavić je odlučno branio svoj stav - da politički nije mjesto u džamijama, niti islamu u strankama. Zbog svoje odvažnosti i propovijedanja ljubavi među našim različitostima, efendija Lugavić je postao jednim od simbola tuzlanskog identiteta.

Nekoliko ratnih događaja ustoličili su efendiju Lugavića na mjesto izuzetnoga vjerskoga i moralnoga autoriteta Tuzle. On je prvi i jedini vjerski službenik koji je digao svoj glas protiv klerofašističkih napisa u nacionalističkom listu "Zmaj od Bosne", odakle je pozivano na segregaciju djece iz mješovitih brakova i stvaranje šerijatske islamske države po uzoru na Iran. Kada je nakon tragičnog 25. svibnja

1995. reis Cerić zabranio muslimanskim vjerskim službenicima da klanjaju džezazu na Slanoj banji, jer su se zajedno sahranjivala djeca različitih konfesija - efendija Lugavić je po cijenu da bude smijenjen, odlučio prekršiti uvredljivu Reisovu naredbu.

Za kaznu što je klanjao džezazu tuzlanskoj mladosti iz Rijaseta su stigli nagovještaji da bi efendija Lugavić trebao biti smijenjen. Medijski pritisak tuzlanske javnosti je osujetio ovu namjeru. U međuvremenu, efendija Lugavić je, dobio priznanje "Libertas" Foruma građana Tuzle, a brojne delegacije iz inozemstva su prilikom posjeta Tuzli željele upoznati čovjeka koji je, usprkos mržnji, zagovarao ljubav, usprkos nacionalizmu, antinacionalizam. Učenje efendije Lugavića je u mnogo širim okvirima od tuzlanskih prepoznato kao ideja za reafirmaciju vrijednosti bh. društva.

To su nedvojbeno znali i u Rijasetu i u Muftijstvu

tuzlanskom kada su se odlučili da s dužnosti glavnog tuzlanskog imama smijene Muhameda efendiju Lugavića. Pitanje je: što su htjeli postići time? Kao prvo, povrijedili su čovjeka koji ničim nije zaslužio da bude povrijeđen. Drugo, povrijedili su Tuzlake koji u efendiji Lugaviću vide jedan od svojih zaštitnih znakova. Treće, i najozbiljnije, povrijedili su ideju na kojoj je jedino moguće graditi bolju budućnost Bosne i Hercegovine, u kojoj će bošnjački narod participirati svojim civilizacijskim, europskim i slavenskim bićem. Na kraju, smjenu efendije Lugavića moguće je tumačiti kao neodmjeren pokušaj provociranja sve snažnijeg antinacionalističkog bloka među Bošnjacima.

Nasuprot eventualnim očekivanjima Rijaseta i Muftijstva tuzlanskog, reakcija tuzlanske i bh. javnosti će biti snažna i dugotrajna. U subotu, 20. svibnja, u prostorijama Foruma građana Tuzle, održan je sastanak grupe političkih stranaka i udruženja građana iz Tuzle na kome je dogovorena potpora smijenjenom glavnom tuzlanskom imamu Muhamedu efendiji Lugaviću. U bogatoj i iscrpnoj diskusiji, sudionici su se složili da je smjenjivanje, efendije, Lugavića, kao simbola borbe za toleranciju i ljudska prava, atak na koncept jedine valjane budućnosti za Bosnu i Hercegovinu.

Dogovoreno je da se od ponedjeljka do subote (22. - 27. svibanj) u centru grada organizira potpisivanje peticije za efendiju Lugavića, čime će građani dobiti mogućnost da iskažu svoj protest protiv Odluke Rijaseta Islamske zajednice. Kao završni čin ovih

aktivnosti, u nedjelju će se (28. svibnja) u Kristalnoj dvorani Hotela "Tuzla" organizirati gradski skup potpore efendiji Lugaviću, na kome će govoriti predstavnici političkih stranaka, građanskih udruženja, istaknuti bh. intelektualci i građani Tuzle. Sa ovog skupa će Rijasetu IZ i Muftijstvu tuzlanskom biti upućen javni zahtjev za povlačenje Odluke o smjenjivanju Muhameda ef. Lugavića.

Na sastanak u Tuzli je doputovala i dr. Svetlana Broz da iskaže podršku efendiji Lugaviću:

- Efendija Lugavić je za mene, kao i za mnoge ljude u zemlji i inostranstvu koji znaju za njegova dela, sinonim i simbol tolerancije koja je Tuzlu u najtežim ratnim vremenima izdigla iznad ostalih gradova u BiH, ali i šire. Ponosna sam što sam imala sreću i priliku da upoznam efendiju Lugavića, koji mi je svesrdno pomogao prilikom prikupljanja materijala za moju knjigu "Dobri ljudi u vremenu zla". Smatram svojom moralnom i građanskom obavezom da mu u ovim sigurno ne lakim trenucima dam apsolutnu podršku, kakvu mu daju vernici i građani Tuzle. Efendija Lugavić je jedan od simbola fascinantne tolerancije u netolerantnim vremenima, a ti dobri ljudi u vremenu zla su okosnica sretnije budućnosti ovih prostora - rekla je dr. Svetlana Broz.

Urednik i voditelj "Narodnih usmenih novina" Nikola Ivanović je za ponedjeljak (29. svibanj) planirao da u Hotelu "Bristol" održi raspravu na temu "Zašto je smijenjen glavni tuzlanski imam". Pozvani sudionici rasprave će biti: dr. Svetlana Broz, Vehid Šehić, Fatmir Alispahić, prof. dr. Adnan Silajdžić i predstavnik Rijaseta ili Muftijstva tuzlanskog.

Fatmir ALISPAHIĆ

INICIJATIVE

Priznanje efendiji Lugaviću i gvardijanu Matanoviću

Forum građana Tuzla, predstavnici nekoliko političkih partija i udruženja građana iz Tuzle nedavno su pokrenuli inicijativu da vjerski velikodostojnici iz Tuzle Muhamed efendija LUGAVIĆ i fra Petar MATANOVIĆ, budu nagrađeni od strane Helsinškog komiteta za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

Povod za ovu inicijativu je to što su se gospoda Lugavić i Matanović, dugi niz godina zalagali i zalažu, kako u obavljanju svojih vjerskih dužnosti, tako i kao javni djelatnici, za poštivanje ljudskih prava, bez obzira na to kojoj vjeri i naciji ljudi pripadali.

VII. GODIŠNJA SKUPŠTINA DRUŠTVA "HRVATSKI DOM" TUZLA

Sedma godišnja Skupština Hrvatskog doma održana je u ponedjeljak, 9. svibnja 2000. godine u prostorijama Hrvatskog doma Tuzla.

Sjednicom je predsjedavao predsjednik Skupštine mr. Josip Šimić.

Izvešće o radu Društva kao i kratki prikaz rada HKD "Napredak" i udruge "Hrvatska žena" podnio je generalni tajnik Zvonko Bosankić.

Govoreći o radu u protekloj godini nabrojene su sve aktivnosti između dviju sjednica s posebnim naglaskom na formiranje Savjeta društva koji u budućem radu ima veliku ulogu u realizaciji ključnih i dugoročnih ciljeva, kao što su rješavanje poslovnog prostora, uključivanje u proračun budžeta Kantona i dr. Istaknut je aktivan rad i FS Ljepunice, tradi-

cionalna proslava dana sv. Petra i Pavla pod pokroviteljstvom načelnika općine Tuzla mr. Selima Bešliagića, gdje su sudjelovala i KUD iz Boča, Tolise, Kreševa, Usore i Tuzle.

Isto je naglašeno organiziranje (po prvi put, nakon obnoviteljskog rada Društva), Pokladne karnevalske povorke kroz grad, koja je sa oduševljenjem primljena od građana Tuzle.

Izvešće je jednoglasno usvojeno s naglaskom da bi trebalo tražiti mogućnost rješavanja većeg prostora za rad, jer je postojeći nedovoljan za potrebe i aktivnosti koje se u njemu odvijaju i koje se planiraju odvijati.

Predsjednik nadzornog odbora gosp. Josip Welte podnio je ukratko izvješće o financijskom i materijalnom poslovanju Društva "Hrvatski dom" za proteklu godinu. Istakao je da se financijsko i materijalno poslovanje doma odvijalo isključivo po pozitivnim zakonskim odredbama. Tako je to izvješće jednoglasno usvojeno uz zaključak da bi se odnosi između društva "Hrvatski dom" i HKD "Napredak" trebali regulirati ugovorom jer

je HKD "Napredak" od polovice prošle 1999. godine registriran kao posebno pravno lice sa svojim statutom i svim ostalim što uz to ide.

Izvešće o programu rada i financiranju plana društva "Hrvatski dom", udruge "Hrvatska žena" za 2000. godinu podnio je gosp. mr. Josip Šimić, predsjednik Društva.

Istaknuto je da će biti veoma teško zacrtane planove realizirati zbog nedostatka novčanih sredstava, te da društvo "Hrvatski dom", HKD "Napredak" i udruga "Hrvatska žena" pomažu jedni drugima u realizaciji programskih ciljeva.

PROSLAVA USKRSNIH BLAGDANA

IGRAONICA - radionica

Društvo "Hrvatski dom" Tuzla je na Veliki petak 21. travnja 2000. godine ispred crkve u Tuzli počastilo vjernike crnim vinom, pridruživši se tako pobožnom običaju ovog kraja da se, na Veliki petak poslije pobožnosti Puta križa, vjernici iz okolnih župa okupe i piju crno vino u znak sjećanja na Isusovu muku i prolivenu krv. Na Uskrs 23. travnja "Igraonica-

radionica" i "Škola plesa i igara" na čelu sa svojim voditeljicama gđom. Evicom Cerić i gđicom. Sanjom Koić priredile su prigodni program na Uskrs poslije dječje mise, na travnjaku ispred crkve. Rukotvorine Igraonice-radionice su još više uljepšale crkveni

cvijetnjak sa kokama, zekama i uskrsnim jajima.

Škola plesa i igara po prvi put se predstavila kratkim i veoma simpatičnim dječjim igrama.

Udruga "Hrvatska žena" je na Uskrs, poslije pučke mise, dijelila uskrna jaja s bogatim prigodnim dekorom, kojeg bi poželjela svaka uskrna razglednica.

Žene su 25. travnja priredile u prostorijama Doma uskrno druženje udrugama žena grada Tuzle koje je veoma dobro organizirano. Bilo je veselja uz pjesmu, igru i razmjenu iskustava. Dan prije upriličile su Uskrno druženje za starije članice udruge, u oratoriju Franjevačkog samostana uz kolače, piće i uskrna jaja.

ZVONKO

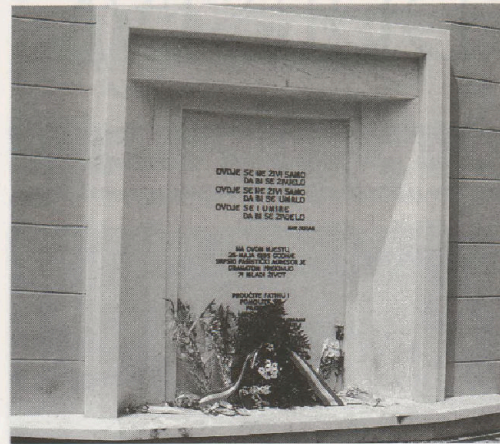
Predsjednica gđa Marica Vikić s gošćama

25. svibanj 1995. - 25. svibanj 2000.
PODSJEĆAMO SE, DA SE NIKADA VIŠE NE DOGODI

KAPIJA

25. 5. 1995. - 25. 5. 2000.

Događaj u Tuzli, 25. svibnja 1995., pred TUZLANSKOM KAPIJOM, gdje su se skupljali mladi i gdje je toga dana neprijateljska granata usmrtila 71 mladu osobu, a ranila više od 150, ostat će svima nama u vječnom pamćenju. Opraštamo, ali ne zaboravljamo!

Molimo Boga za trajni mir, da se nikada više ne ubijaju ljudi, ne razaraju domovi i da ljubav vlada svijetom.

I ove godine grad Tuzla komemorativno je obilježio taj dan polaganjem cvijeća i vijenaca na groblju na Slanoj Banji i na Kapiji, književnim obraćanjima, performansom na glazbu J. S. Bacha u izvođenju Avangardne grupe Galeb J. L., Koncertom Gudačkog kvarteta profesora Dževada Šabanovića, te Komemoracijom na Kapiji.

HG

NOVA TUZLANSKA VLAST

Bešlagić načelnik, Jurišić predsjedavajući Vijeća

Na sjednici Općinskog vijeća Tuzla, u novom sazivu, koje sačinjavaju vijećnici SDP-a, SDA, HDZ-a, Stranke za BiH, BOSS-a i Demokratske stranke penzionera; za načelnika općine Tuzla izabrali su, ponovno, Selima BEŠLAGIĆA, a dužnost predsjedavajućeg Općinskog vijeća Tuzla povjerena je Iliji JURIŠIĆU, članu SDP-a.

Prema očekivanju, konstituirajuća sjednica Vijeća protekla je u znaku intervencija Mirnesa AJANOVIĆA, lidera BOSS-a, koji je tražio na uvid imovinske kartone načelnika i predsjednika vijeća, ali i stavio primjedbu na to što je Bešlagić već deset godina na funkciji prvog čovjeka tuzlanske općine, te po tko zna koji put skrenuo pozornost i na to da je, prema njegovim tvrdnjama, na općinske izbore

izašlo manje od 50 posto biračkog tijela i da je bilo nepravilnosti u biračkim spiskovima. Prilikom rasprave o izboru načelnika Tuzle, SDP je kandidirao Selima Bešlagića, a HDZ Antu Pranjića, uz podsjećanje dr. Joze Budimira kako u Tuzli Hrvat nije bio na čelu općine u zadnjih 120 godina, a da su se na toj dužnosti smjenjivali predstavnici druga dva naroda, premda Hrvata nikada nije bilo manje od ta dva naroda.

Mr. Selim Bešlagić je izabran većinom od 20 glasova (1 protiv i 8 uzdržanih). Anto Pranjić je dobio dva glasa (20 protiv i 7 uzdržanih).

Selim Bešlagić se obratio vijećnicima riječima:

- Zahvaljujem se građanima i članovima moje stranke koji su mi ukazali povjerenje. Obećavam da ću nastojati da radim za opće dobro građana. Možete me napadati bez argumenata, ali mi ne vrijeđajte porodicu, jer i ja sam čovjek. Na laži i uvrede žestoko ću uzvratiti!

Predsjedavajući Općinskog vijeća je SDP-ov kandidat Ilija Jurišić, koji je izabran zahvaljujući podršci 22 vijećnika (šest je

bilo protiv uz jednog uzdržanog), dok je njegov suparnik, Šefik Azapagić iz SDA, dobio pet glasova (tri su bila uzdržana i 22 protiv).

Hrvatski Glasnik čestita g. mr. Selimu Bešlagiću na ponovnom izboru za načelnika općine Tuzla i g. Iliji Jurišiću na izboru za predsjedavajućeg Općinskog vijeća.

VIJEĆNICI OPĆINSKOG VIJEĆA TUZLA

SDP: Selim Bešlagić, Jasmin Imamović, dr. Mustafa Šehović, Ivica Segat, Ekrem Šehović, Zdravko Đuranović, Mujesira Haman, Elvis Bečirević, Mijo Kerošević, Jozo Grgić, Ilija Jurišić, dr. Vesna Ferković, Vesna Anđelić, Merdžana Fišća, Zvonimir Oroš, Nedim Muharemagić, Adem Tucaković, Murveta Stević, Fuad Mulahasanović

HDZ: dr. Jozo Budimir, Anto Pranjić
SZBIH: dr. Nedret Mujkanović, Fikret Jahić
DSP: Vaso Šolaja, Božo Tomić
SDA: Šefik Azapagić, dr. Nihada Latifagić, Salko Bukvarević
BOSS: Mirnes Ajanović, Azra Avdić.

Zlatne povelje mira i humanizma

Dobitnici

Prof. dr. Erhard Busek, Austrija

Prof. dr. Franjo Topić, Bosna i Hercegovina

Svečanost uručenja obavljena je u srijedu, 17. svibnja 2000. u Kino-dvorani "Imperial" Sarajevo.

Gospodin Helmut Moritz, predsjednik Međunarodnog stalnog komiteta, Internacionalne lige humanista, svečano dodijelio Zlatne povelje mira i humanizma g. Erhardu Buseku, visokom dužnosniku Republike Austrije i g. Franji Topiću, predsjedniku Hrvatskog kulturnog društva Napredak.

Obrazloženje Odluke je dao generalni sekretar g. Zdravko Šurlan, a o dobitnicima su govorili gđa. Mirjana Hadžikarić i g. Ibrahim Bakić.

Otvaranje svečanosti počelo je himnom Internacionalne lige humanista ODA RADOSTI u izvođenju Zbora HKD "Napredak" podružnica Novo Sarajevo, pod vodstvom gđe. Lidije Nikolić.

Voditeljica programa bila je primadona Gertruda Munitić. U kulturnom dijelu programa sudjelovali su: primadona Gertruda Munitić, prvak opere, Ivica Šarić i Sarajevski gudački kvartet.

"Iskreno sam dimnut priznanjem koje mi je danas dodijeljeno. Moram reći i to da su me obrazovali roditelji koji su mi dali do znanja da moj životni put mora biti praćen etikom. Najvažnije je živjeti svoj život i to na najbolji način", kazao je dr. Erhard Busek te naglasio da su svi ljudi obvezni poštovati ljudska prava i dostojanstvo.

"Povelju mogu shvatiti i kao priznanje mojoj obitelji, Crkvi kojoj pripadam, Hrvatskom kulturnom društvu "Napredak" i kolegama s kojima radim. Jedino što čovjeku ostaje jeste biti dobar makar to nekad izgledalo naivno, bezuspješno i suludo. Nema ništa ljepše od hodati ovim svijetom i činiti dobro", istakao je dr. Franjo Topić, obećavši da će i u buduće širiti vrednote i principe Lige.

Prema riječima g. Zdravka Šurlana, generalnog sekretara Lige humanista, Zlatna povelja dobitnike obvezuje da učine sve kako bi zavladao mir ne samo na bh prostorima, već i u Europi kao i cijelom svijetu.

Uručenju povelje, između ostalih, prisustvovali su g. Edhem Bičakčić, premijer Vlade

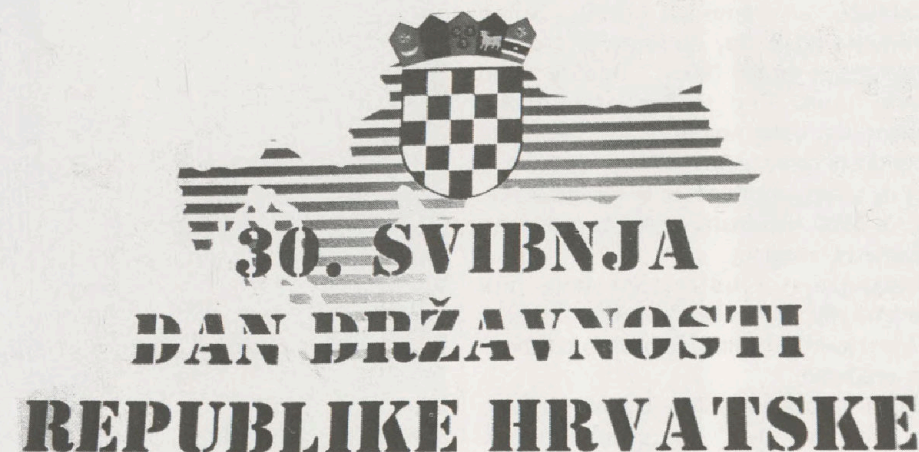
Federacije BiH, vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, banjolučki biskup dr. Franjo Komarica, dr. Pero Sudar, biskup, fra Petar Anđelović provincijal Bosne Srebrene, g. Miroslav Prce, ministar, Krešimir Zubak, predsjednik NHI, g. Ivo Komšić, predsjednik Hrvatskog narodnog vijeća, te mnogi drugi ugledni gosti.

Pripremio Juraj Novosel

DAN DRŽAVNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE

U prigodi Dana državnosti Republike Hrvatske gospodin dr. Damir Zorić, veleposlanik Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini upriličio je prijem 25. svibnja 2000. godine u vrtu Zemaljskog muzeja BiH u Sarajevu, na kojem je bilo prisutno preko tisuću uzvanika iz političkog, kulturnog i vjerskog života Bosne i Hercegovine kao i predstavnici diplomatskog zbora, te gospodarstvenici i predstavnici javnih medija.

Hrvatski glasnik čestita svim državljanima Republike Hrvatske - Dan državnosti.

Liturgijsko pjevanje i uloga crkvenog pjevačkog zbora u liturgijskom slavlju

U Sarajevu, 17. svibnja tekuće godine, Nadbiskupski ordinarijat Vrhbosanski organizirao je prvi susret voditelja crkvenih pjevačkih zborova i drugih relevantnih osoba u svezi s naslovljenom temom.

Nazočne je pozdravio i o ozbiljnosti teme govorio uzoriti kardinal Vinko Puljić - osobno. Govoreći o stvaranju i razvijanju svijesti o liturgijskom pjevanju koje osigurava bolji susret s Bogom i čime najbolje dragog Boga slavimo, Uzoriti je apostrofirao važnost zbora koji zavrjeđuje svekoliku brigu.

Na temu "Ostaje li naša liturgija bez zborova" vlč. Tomo Knežević je prezentirao povijesni prikaz uloge crkvenog zbora i konstatirao da je zbor, nakon II. Vatikanskog koncila, dobio složenu i dušobrižničku ulogu a time dobio i jednu dimenziju više.

Ispred tuzlanske župe na susretu su bile voditeljica zbora i sestra Klementina. Uključile su se u diskusiju i iznijele svoje prijedloge.

Bilo je i mladih zborovođa. Oni iskazuju želju za edukacijom s područja liturgijske glazbe. To posebno raduje.

Evica Cerić

OLOVO

"Molimo oprostjenje - dajemo oprostjenje"

Piše: Marica PETROVIĆ

"Nabroj sedam sedmica takvih godina, sedam puta sedam godina. Sedam sedmica godina iznositi će ti četrdeset devet godina. A onda zaori u trubu". (Lev 25,8-9) (...) "Tu pedesetu godinu proglasite svetom! Zemljom proglasite oslobođanje svim njezinim stanovnicima. To neka vam bude jubilej, oprosta godina. Neka se svatko vaš vrati na svoju očevinu; neka se svatko vrati k svome rodu! (Lev 25,10-11)

Tako se Bog obratio Mojsiju na Sinajskom brdu po svjedočenju Levitskoga zakonika. Ima 700 godina od kako pape proglašuju svete godine i u spomen tome Zakonu, pokušavaju izgrađivati bolji svijet. Papa našega vremena pozvao je ove godine na opraštanje dugova zemljama Trećeg svijeta i svojim primjerom posvjedočio snagu poruke Jubilejske 2000. godine.

Jedno u nizu mjesta zadobivanja jubilejskoga oprosta u našoj zemlji je Gospino svetište u Olovu.

Prvog svibnja po peti put se u Olovu na poseban način obilježilo početak Gospina mjeseca te, u obje prigode, upriličilo hodočašće, na kojem je sudjelovalo preko 2000 vjernika, oko 60 svećenika i velik broj časnih sestara.

Tri su biskupa i provincijal franjevački govorili misu, a sav je narod ispovjedio vjeru i obnovio krsna obećanja.

Iz tuzlanskog kraja išla su tri autobusa i mnogo osobnih vozila. Hodočastili su Tuzla, Par Selo, Morančani, Husino, Šikara, Lukavac i Živinice a, župa Drijeňa imala je svoj autobus.

Čuvar svetišta, fra Berislav Kalčić, rekao je kako je olovsko svetište klasičan uzorak bosanske zlehude povijesti, a naš kardinal

(druga dva biskupa bili su talijanski) ohrabrivao je povratak i ostanak, naglašavajući da je dobro jače od zla, istina od laži, a ljubav od mržnje.

Kao zemljopisna oaza na padinama Romanije, Konjuha i Zvijezde, Olovo je u srednjem vijeku bilo najposjećenije svetište na Balkanu, govorio je provincijal. U njemu su se događala čuda, a, ako bude volja Božja, možda opet doživimo čudo Olova.

Fra Bernardin Matić zapisao je u svome hodočasničkom vodiču "Gospa Olovska" da **"smisao opstanka i održavanja crkve jest u tome da bude na služenje hodočasniciima i da bi se slavna prošlost bosanskog katolicizma u ovim krajevima izvikla iz zaborava"**.

Crni kamen, po jednim, uspravljani stećak ili, po drugima, kamen dovratnik na glavnom ulazu u staru crkvu koja je zapaljena 1704., simbolizira trajanje ovoga svetišta koje je kroz dugu povijest stalno bivalo nasilno uništavano.

Danas u Olovu nema katoličkoga stanovništva. Ovaj silni svijet stigao je putovima svojih predaka, vjekovnih hodočasnika Gospi Olovskoj. Izdvajale su se i, kao kod kuće, glasno pjevale žene iz Očevije, najbližega katoličkog sela. Obučene u svoju elegantnu crno-bijelu nošnju, na njima se osjetila stara gospodstvenost koju su imali stanovnici ovoga kraja. I pjesma im je, glasna i teško pratljiva, upućivala na njihov interes o modi i držanju još iz starih vremena:

Jesi li' vid'la Maro, jesi li' vid'la, dušo,
jesi li' vid'la, l'jepa Maro, Sarajke djevojke?
Kako li se nose, kako se ponose?

I Sutješćanke su bile u svojim nošnjama, a bilo je i onih iz Kreševa. Tako su i napjevi bili različiti, ali su svi igrali u istom kolu. Šargija je sitno kucala, a kolo je bilo šaroliko, mladi i stari, fratri i časne sestre, oni koji znaju igrati i oni koji imaju želju za igrom.

Misa je trajala dva sata. Kiša je prekidala ovo slavlje, ali samo za kratko. Jedna nizozemska gospođa, supruga pastora iz međureligijske grupe "Most" koja se tamo zatekla, znatiželjno je sve promatrala. Gledajući ovaj svijet koji je igrao, nakon dva sata neudobnoga stajanja, prokomentirala je da joj je teško razumjeti toliki entuzijizam. Tako je ona nazvala ono čemu smo svakodnevni svjedoci.

Ta strpljivost i ustrajnost koja nije svojstvena modernom, europskom, čovjeku, ostala je u ovim ranjenim ljudima i to je njihova velika prednost.

Iako se za ovakve prilike pjevalo iznimno dobro, jedan se "ujak" kao u strahu da se slučajno nešto bitno ne propusti, obratio vjernicima svoga kraja i ohrabrio ih da pučki zapjevaju našu staru: O Marijo, Marijo, bolne duše ljekarijo.

Pjesma poznata, stara i draga bosanska! U crkvi su stajale časne sestre i dosta svećenika koji su se sklonili od kiše. Nitko nije pjevao!

Nije li možda dovoljno sofisticirana poruka, primitivan napjev, ili su "ujaci" i sestre prestali biti puk?! U svakom slučaju ovaj bosanski vapaj Bogorodici lebdio je zrakom, a njegova bitna poruka: "Ako budeš s nama biti, nećemo se izgubiti", bila je moto čitavog ovoga hodočašća koje će se još jednom, brojnije, ponoviti 15. kolovoza.

Ima još nešto što se, gledano očima objektivnoga promatrača koji nije iz ovih krajeva, moglo uočiti kao lokalni propust. - Sve je upriličeno u slavu jedne velike žene, naše Gospe, blažene djevice Marije, a ni jedna žena nije imala nikakvu značajniju ulogu u ovom svečanom slavlju.

Da je barem neka od sestara, ako nije dostojan nitko od brojnih vjernica, (služavke maloga Isusa, došle su posebno zavjetovane) pročitala čitanje, manje bi bila uočljiva ova asimetričnost naglašene muške dominacije! Istina, u prvom redu stajale su žene-majke i slušale kardinalove riječi o ulozi majke u našim životima, slušale poruku o ostajanju i čuvanju kućnoga praga i rodne grude.

Poput olovskoga kamena koji je postao crn od stoljetnog plamena svijeća što ih njihove ruke pale od vajkada, kamena-svjedoka, stajale su u prvom redu bosanske žene, poslušne i strpljive, mučenice Božje. Kardinal je znao kome se obraća.

POSVETA TEMELJA NOVE CRKVE U BRGULAMA

Uzoriti kardinal Vinko Puljić, nadbiskup Vrhbosanski blagoslovio kamen temeljac

Kardinal Vinko Puljić blagoslovio je, 29. travnja 2000. godine, kamen temeljac crkve sv. Nikole Tavelića u naselju Brgule, koje pripada lukavačkoj župi.

U rudarskom kraju Brgule postojala je kapelica, a sada je pokraj nje položen kamen temeljac za gradnju nove crkve. Projekt je uradio g. Juro Pranjić, dipl. ing. arh. U gradnji crkve sudjelovat će mještani naselja Brgule bez obzira pripadaju li lukavačkoj ili župi Šikara, a dana su i obećanja predstavnika općine Tuzle i Lukavac, kao i predstavnika privrednih i drugih organizacija da će pomoći izgradnju nove crkve.

Kardinal Puljić je izrazio nadu, da će crkva, koju su započeli graditi mještani Brgula biti njihov dom, kao i radost što je konačno prestalo vrijeme rušenja, a započelo vrijeme izgradnje novih vjerskih objekata.

Sva vjerska zdanja znak su vjere vjernika, a posvećenost tim zdanjima znak su proživljavane vjere vjernika. Biti vjernik pretpostavlja i očitovanje vjere na zajedničkim nedjeljnim misama.

Crkva sv. Nikole Tavelića u Brgulama kao i sve crkve na ovom svijetu bit će dom njenim vjernicima, koji će, moleći se u njoj,

Procesija polazi iz kapele

Uzoriti kardinal Vinko Puljić i vlč. Pero Ilić, župnik

Kamen temeljac

pročišćavati svoje duše, a čista duša pojedinca temelj je za zdravu društvenu zajednicu.

Crkva u Brgulama mora biti simbol našega ostanka i opstanka na ovim prostorima i u cijeloj Bosni i Hercegovini, kao simbol života s našim susjedima, uz poštivanje svih sličnosti i razlika...

Na ovoj svečanosti bilo je prisutno više od 1500 vjernika: velik broj svećenika župa tuzlanskog dekanata na čelu s dekanom preč. Šimom Janjićem, predstavnici islamske vjerske zajednice, Generalni konzul Republike Hrvatske u Tuzli g. Davorin Zagorščak, te predstavnici općinskih vlasti Tuzle i Lukavca, privrednih organizacija i mnogo gostiju. Sve je bilo dobro organizirano. Izabrani odbori za pojedine oblasti na čelu sa vlč. Perom Ilićem, župnikom, obavili su sav posao besprijekorno i na zadovoljstvo svih gostiju.

Voditelj ove svečanosti je bio vlč. Josip Batinić, direktor KŠC Tuzla u izgradnji. Kumovi nove crkve su gospoda: Petar - Pejo Jokić i Stjepan - Pepo Antunović.

Vlč. Pero Ilić, župnik, zahvaljuje se svim vjernicima mjesta Brgule na angažiranosti i požrtvovanju na pripremama za ovu svečanost.

Juraj Novosel

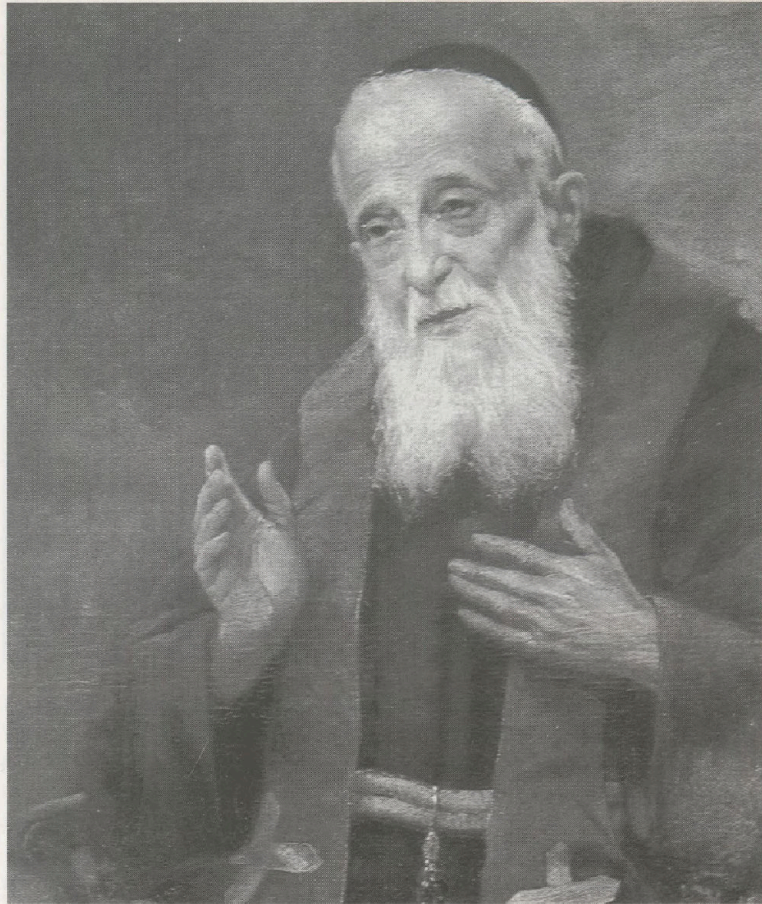
Na svečanom ručku ...

DRAGUNJA

Na dan proslave patrona, sv. Leopolda Mandića, posvećena župna crkva i održana krizma u Dragunji

Piše: Marica PETROVIĆ

"Na slavu Božju, procvat svete rimokatoličke vjere, napredak hrvatskog naroda, potaknuvši sinove i kćeri, ovoga naroda i crkve na zdušnu duhovnu i materijalnu obnovu i utvrdivši ih u vjeri, ovaj kamen župske crkve u Dragunji, svečano blagoslovi papa Ivan Pavao II.

u Sarajevu, 13. travnja, 1997. godine", zapisano je na ploči dragunjske crkve.

Župa Dragunja se prvi puta spominje 1623. kao jedna od četiriju župa gradovrškoga samostana, a u današnjem promjeru započela je svoj život 8. rujna 1985. odvajanjem od župe Breške. Prvi župnik, vlč. Marko Lacić, prošao je sve Scile i Haribde ovih krajeva i ovoga vremena i, sa svojim župljanima, izgradio crkvu koja se harmonično uklapa u romantični prostor obronaka Majevice na kojima je smještena župa Dragunja.

Prošle godine za župnika je došao vlč. Marijan Brkić, koji je vodio dovršetke radova što su ove godine posvećeni i gotovo sasvim privedeni kraju.

Uzoriti kardinal Vinko Puljić svoju je propovijed podijelio u tri dijela: govorio je o značaju novoizgrađene crkve, o svetom Leopoldu i svetoj krizmi.

Otac akademskoga kipara Vene Jerkovića, iz šikarske župe, rekao mi je da često i rado sluša kardinalove propovijedi, ali da mu je ova bila najnadahnutija. Osokoljen viđenim, kardinal, kojemu i inače ne nedostaje optimizma, naglašavao je značaj njegovanja vjerske prakse, značaj postojanja crkve i pripadanja crkvenoj zajednici te napominjao na moćnoga zaštitnika kojega je Dragunja promišljeno odabrala.

Kada se u Bosni izgradi katolička crkva, to je u ovim vremenima na razini čuda. Ovdje gdje je povjerenje u opstanak Hrvata-katolika

sustavno podrivano sve od II. svjetskog rata, a pogotovo u vrijeme i nakon ovoga netom minulog, graditi crkvu čini se donkihotskim poslom. Ali, kada se pogleda uspjele gradnje i vide ovi ljudi kojih nije malo, zaključiti se da je sveti Leopold, zaštitnik župe, jako zauzet za svoju Dragunju.

Kumovao je Anto (Mije) Josipovića iz Straže, sela za koje je vlč. Lacić, u razgovoru što ga je dao Glasniku 1998., rekao da "drugačije diše" od drugih sela ove župe.

Vlč. Brkić, zauzet trostrukim slavljem i brigom da ugodí brojnim gostima, doimao se zadovoljan, obavljenim poslom. Voditelj "programa", nakon službenoga dijela proslave, vlč. Pero Iljić, župnik iz Lukavca, bio je raspoložen za šalu u koju je uspješno uključivao i kardinala.

Govorio je i efendija dobrinjski, Ibrahim Spahić koji je došao sa svojim džematlijama, dragunjskim susjedima. Poželio je domaćinima da im trava oko crkve nikada ne naraste velika, a u toj prijateljskoj poruci osjetila se želja ovoga čovjeka asketske pojave, da susjedi ostanu brojni i vjerni svojoj crkvi.

Pjevalo se i igralo. Krizmanici, njih 35 darovani duhovnim i materijalnim darovima, prepoznavali su se u mnoštvu, glasni i užurbani, svjesni svoga značaja u ovoj proslavi.

Djevojke i momci s istaknutim imenima na zapućcima ponašali su se kao dobro uvježban ugostiteljski tim.

Dragunja je u subotu, 13. svibnja 2000. godine imala svoj dan! Ruka svetoga Leopolda, podignuta nad ovim svijetom, osjećala se u zraku, a snaga njegove molitve ulijevala se u odluke ovih hrabrih ljudi da ostanu i opstanu, ne pod svaku cijenu, nego časno i dostojanstveno, gradeći i potvrđujući svoju vjeru.

LIKOVNA KOLONIJA BREŠKE

Svečano otvaranje

će biti praćeno kulturno-zabavnim programom

Nedjelja, 04. 06. 2000. u 18. sati, na Breškama

PROGRAM SVEČANOG OTVARANJA

- Dobrodošlica
- Kulturno-zabavni program
- Tamburaški orkestar HKD "Napredak"
- Mješoviti pjevački zbor župe sv. Petra i Pavla
- Učenici KŠC-a, Tuzla
- Folklorna skupina OŠ Breške i glumci Teatra soli

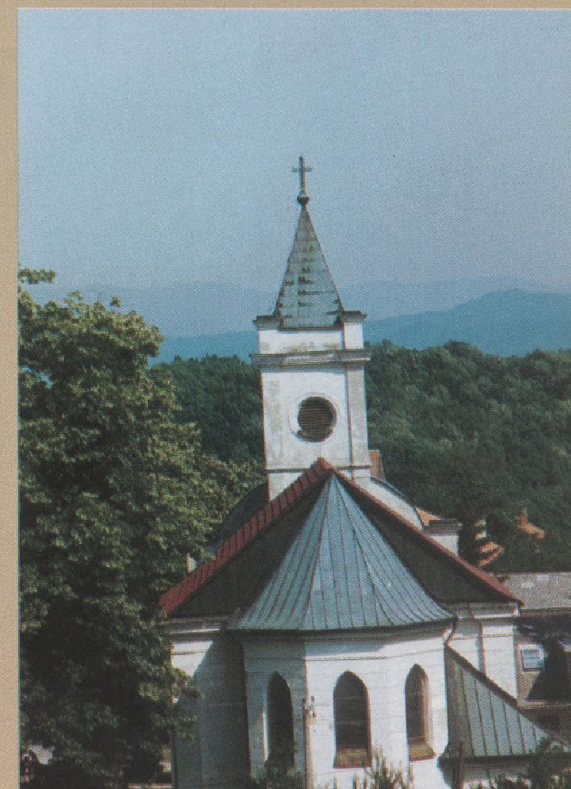
Tuzlansko selo Breške svojim položajem na obroncima Majevice, podsjeća na motiv s Generaliceve slike. Brežak je u hrvatskom jeziku demunitiv riječi brijeg, a Breške, zbilja, čine mali bregovi, pitomi i privlačni koji se lako zavole i prionu uz dušu. Riječju, širok prostor za inspiraciju, dušu dao za umjetnike. U župnim maticama Breške se vode od 1823. godine, a spominju se još u sedam-

naestom stoljeću u župi Dragunja i u 18., u župi Tuzla. Samostalnom župom su proglašene 1838. godine.

Drvenu crkvicu Uznesenja Marijina iz 1854. zamijenila je sadašnja crkva 1890. Zamišljena je ambicioznije, s dva tornja i veća prostorno, ali je kraj stoljeća svojom jednostavnošću, odredio izgled velikog broja crkava po Bosni i Hercegovini.

Tako ujednačene rasule su se po našim gorama i dolinama i čudesno nas vezale, određujući predodžbu crkvene građevine, u našim ukusima, po svom izgledu. Volimo ih, takve kakve jesu!

Osamdesetih godina prošloga stoljeća, Gospin kip iz "neke tirolske radionice" zamijenile su umjetničke vizije sakralnoga prostora ac. kipara, prof. Zdenka Grgića.

Ljepotu ambijenta uokviruje grubo tesani kamen koji se ukazao na zidovima nakon skidanja žbuke. U tom prirodnom uokvirenju poredana su umjetnikova videnja poznatih tema koja dosežu visoku estetsku razinu:

Dominira mozaik u prezbiteriju, omjera 300 x 615. Na njemu se ističe Gospa, a uokolo se prepoznaju likovi muškaraca i žena obučeni u narodnu nošnju.

U prezbiteriju su tri vitraja tematski vezana za Krista - Rođenje, Raspeće i Uskrsnuće, a ostalih sedam prozora urađeni su vitrajima na biblijske teme.

Oltarna menza i tri reljefa u bakru, sa šest tema iz Kristova života, nastavak su ovog umjetničkog interijera.

Odmah na izlazu sa oltara, čelo pokrajnjih zidova, dva su reljefa, također, u bakru, na teme Emaus i Blagovijest.

Postaje Križnoga puta, kombinirane s drugih šest tema iz Kristova života, urađene su kao reljefi u drvu.

Crkva ima novi granitni pod i drvene klupe s kancelama.

Prva škola u Breškama započela je 1879. To je bila jedna u nizu škola koje su osnivali franjevci diljem BiH u drugoj polovici 19. stoljeća. U njoj su fratri držali nastavu sve do 1884. Tada su došle časne sestre, Kćeri Božje ljubavi i osnovale školu koja je uspješno radila do Drugog svjetskog rata, kada su sestre protjerane. Još su živi ljudi, svih triju

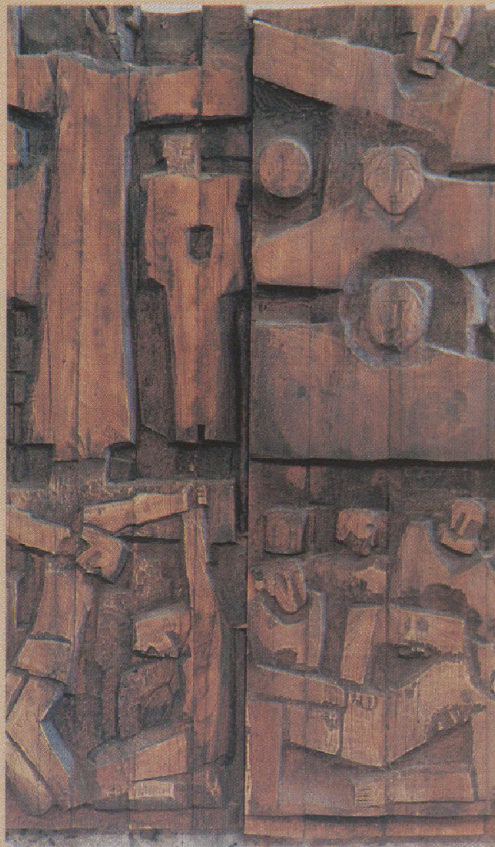
naroda na brežakim bregovima koji su svoju prvu naobrazbu stjecali u ovoj školi.

Današnja osnovna škola Breške, baštini tradiciju brežakoga školstva koje je dugo i časno.

HKD "Napredak" iz Tuzle, ovom se kolonijom želi uključiti u aktivnu međuregionalnu suradnju Tuzle, Osijeka i Pečuha, želi započeti jedno tradicionalno umjetničko druženje koje će uključivati i druga područja u Bosni i Hercegovini s kojima smo povezani. On želi postati pozornica svim oblicima prikazivanja života oplemenjenim umjetničkom maštom.

Od svih naših mjesta, Breške za takvu nakanu imaju najljepši ambijent i najdužu prosvjetiteljsku tradiciju. U njima je, na svoj evrstan način, ova manifestacija počela već u prethodnom stoljeću.

Marica Petrović

Plan i Program Međunarodne likovne kolonije "BREŠKE 2000"

Subota, 3. 06. 2000. godine

- u 10 sati, Press-konferencija, u Hrvatskom domu
- u 11 sati, početak rada Škole informatike za učenike osnovnih škola u Breškama i Doknju
- u 12 sati, početak rada škole tambure za učenike osnovnih škola u Breškama i Doknju.

nedjelja, 4. 06. 2000. godine

- u 12 sati, Izložba umjetničkih slika nastalih za vrijeme likovne kolonije "BARANJA 1999", galerija Franjevačkog samostana Tuzla
- u 19 sati, svečano otvaranje likovne kolonije "Breške 2000".

ponedjeljak, 5. 06. 2000. godine

- u 17 sati, okrugli sto na temu "Kultura i mediji", prostor Osnovne škole u Breškama.

utorak, 6. 06. 2000. godine

- u 13 sati, susret umjetnika i učenika osnovne škole Breške
- u 19 sati, koncert Mješovitog pjevačkog zbora Župe SOLI, otvorena pozornica Breške
- u 20 sati, otvaranje izložbe povijesnih fotografija o radu HKD NAPREDAK, galerija Breške.

srijeda, 7. 06. 2000. godine

- u 21 sati, kazališna predstava - Otvoreni teatar SOLI, "Muž moje žene", ljetna pozornica u Breškama.

četvrtak, 8. 06. 2000. godine

- u 18 sati, otvaranje izložbe originalnih narodnih nošnji tuzlanskog kraja (Udruga Hrvatska žena Tuzla)
- u 19 sati, večer folklornih skupina (Ogranak Hrvatskog doma, Dokanj).

petak, 9. 06. 2000. godine

- u 10 sati, sportski dan učenika KŠC-Opće gimnazije Tuzla, gosti Klasična gimnazija Visoko

- u 11 sati, otkrivanje spomen ploče u povodu 120 godina od osnutka osnovne katoličke škole u Breškama.

subota, 10. 06. 2000. godine

- u 20 sati, svečano zatvaranje likovne kolonije, dodjela zahvalnica sudionicima, prigodan kulturno zabavni program.

nedjelja, 11. 06. 2000. godine

- Poslije doručka ispraćaj gostiju.

EUHARISTIJSKI KONGRES

U subotu, 10. lipnja 2000. godine, održat će se u župnoj crkvi na Breškama Euharistijski kongres.

HRVATSKI GLASNIK NA INTERNETU

Web adresa:
<http://hrvatski-glasnik.netfirms.com>
Email adresa:
hrvatski-glasnik@writeme.com

Sudionici Međunarodne likovne kolonije BREŠKE 2000

Mađarska: Klara Barakony, Jozo Fučkar, Laszlo Herzeg.

Osijek: Branimir Kusik - David, Vladimir Pančić, Marko Živković.

Sarajevo: Miroslav Bilač, Katarina Polić-Pipal.

Orašje-Brčko: Vladimir Blažanović, Tihana Miškić.

Tuzla: Branka Brkljačić-Arnaut, Vinko Lamešić, Zdravko Novak, Čazim Sarajlić.

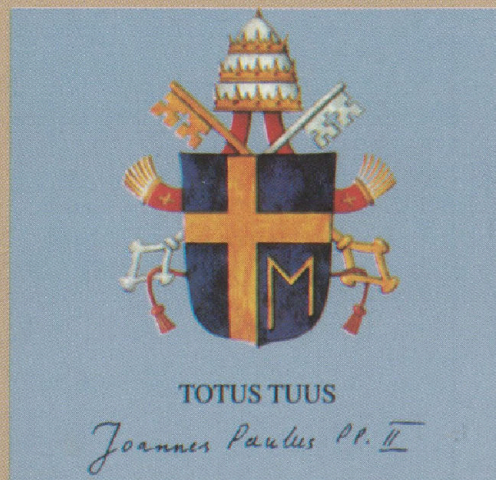

Papa Ivan Pavao II. proslavio je 80. rođendan

Papa Ivan Pavao II. proslavio je, 18. svibnja 2000. godine, 80. rođendan.

Papa Ivan Pavao II. ne samo da je jedna od ključnih osoba današnjice nego je i svojim 22-godišnjim pontifikatom ostavio snažan biljeg u životu Katoličke crkve.

Papa je posjetio 92 zemlje i obavio 125 putovanja u inozemstvo. Proglasio je gotovo 300 svetaca i 950 blaženika, među kojima i dva Hrvata: Svetog Marka Križevčanina i Blaženog Alojzija Stepinca. Imenovao je 129 kardinala od sadašnjih 149.

VIJESTI IZ GIMNAZIJE

Ove godine u KŠC "Sv. Franjo" završila je III. generacija gimnazijalaca. Maturalna zabava održana je u Hotelu "Tuzla". Zrelost i ozbiljnost ovih mladih ljudi još jednom je potvrđena na svečanoj večeri koja je bila vrlo otmjena. Gaudeamus je bio motto zabave!

IV^a • razrednica: prof. Tonka Divković

IV^a • razrednik: prof. Romeo Knežević

Ove godine učenici Opće gimnazije na testiranju znanja iz matematike i kemije što ga je proveo PPZ na razini Kantona osvojili su oba prva mjesta.

U pojedinačnim natjecanjima na različitim razinama osvajane su visoke pozicije. Prvo i drugo mjesto iz fizike na Kantonu (III. i I. razred) iz matematike - pohvale za natjecanje na državnoj razini.

Sudjelovanje na Međunarodnom festivalu amaterskih kazališta u Osijeku; sudjelovanje u svim manifestacijama Hrvatskog doma i Napretka.

Rad KŠC osjeti se u gradu Tuzli, na opću radost svih onih koji ga podržavaju.

HG

Dodjela priznanja
za osvojeno prvo mjesto Valentini Jovanović
i drugo mjesto Ani Stahov iz fizike

GOSTOVANJE HRVATSKOG TEATRA "SOLI" U PEČUHU

Hrvatski teatar "Soli" iz Husina pored Tuzle gostovao je u Pečuhu s komedijom Mire Gavrana "Muž moje žene". Suradnja grada Tuzle i grada Pečuha sve je značajnija te se delegacije dvaju gradova često izmjenjuju i posjećuju. U Tuzli živi i veći broj Hrvata, a djeluje i poznato Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" koje okuplja Hrvate toga prostora. Društvo izdaje i glasilo, mjesečnik "Hrvatski Glasnik", koji izlazi od 1992. godine i koji na svojim stranicama prati život Hrvata tuzlanskog kraja, a i šire.

Hrvatsko kazalište je uspostavilo suradnju sa Tuzlom prošle godine kada su, više nego uspješno, tuzlanskoj kazališnoj publici predstavili "Mađarsku Medeju" Arpada Gőncza u sklopu proslave 90. obljetnice HKD "Napredak" iz Tuzle. U tom kontekstu realiziralo se i gostovanje Hrvatskog teatra "Soli" u Pečuhu, kazao nam je umjetnički ravnatelj teatra g. Vlado Kerošević.

Hrvatski teatar "Soli" pod ovim imenom djeluje od 1993. godine, iako zapravo ovaj teatar djeluje već punih 25 godina. Od 1979. on je samostalna kazališna kuća, koja nema stalno zaposlenih ni glumaca ni tehničkog osoblja, već se ekipa okuplja ad hoc, prema zamišljenim projektima.

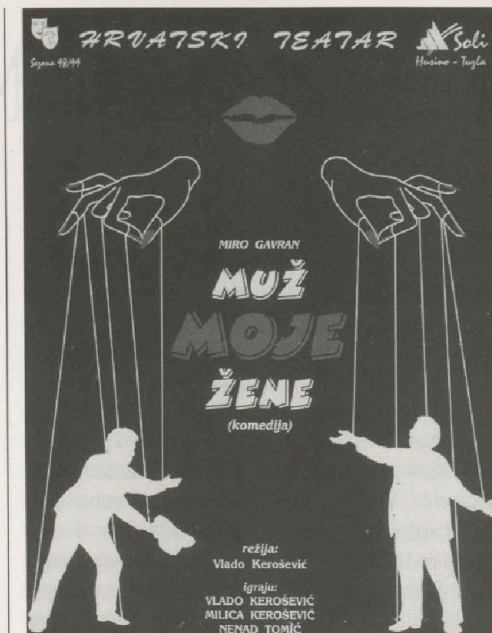
Većinom se financiraju iz županijskih sredstava, a, kako naglašava g. Kerošević, veće predstave uglavnom rade u koprodukciji

s Gradskim pozorištem Živinice. Nemaju stalan ansambl, igraju komercijalne predstave, puno gostuju diljem bosansko-hercegovačkog prostora, prodaju svoje predstave gdje mogu. Publika ih voli i cijeni, zove ih natrag. Teatar djeluje po modelu zapadno europskih teatra sličnoga tipa. Godišnje se naprave tri samostalne predstave, a odigra ih se oko stotinjak. Ove

gđa. Branka Pavić-Blazetin u razgovoru sa g. Vladom Keroševićem

godine na scenu su postavili dramsku adaptaciju Nušićevog teksta "Poslanik", dječju predstavu "Hoću da se igram" i predstavu koju smo imali prilike vidjeti, Gavranovog "Muža moje žene".

Hrvatski teatar "Soli" prvi puta gostuje među Hrvatima u Mađarskoj i, kako su mi kazali, oduševljeni su prijemom i reakcijama publike kojoj su se i zahvalili nizom svojih izlazaka na pozornicu po završetku predstave.

Planiraju barem jednom godišnje s pečuškim Hrvatskim kazalištem napraviti razmjenu kazališnih predstava. Do sada su "Muža moje žene" igrali oko pedesetak puta, a, kao završnu riječ profesor Akademije dramskih umjetnosti pri Sveučilištu u Tuzli, glumac i umjetnički ravnatelj Hrvatskog teatra "Soli", Vlado Kerošević, rekao nam je kako igraju sve što je zanimljivo za hrvatsku kulturu u Bosni i za bosansku publiku.

Branka Pavić-Blazetin

Tuzlaci u Pečuhu

Na gostovanju u Pečuhu s umjetnicima Hrvatskog teatra Soli su bili: g. Zdenko Tadić, doministar Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i športa TK i g. Juraj Novosel, glavni tajnik HKD Napredak i glavni i odgovorni urednik Hrvatskog glasnika. Srdačan prijem kako Hrvatskom kazalištu tako i u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Pečuhu. Gospodin Antun Vidaković, direktor kazališta sa suradnicima učinio je sve da naš posjet Hrvatskom kazalištu bude što ugodniji.

Gospodin Zvonko Marić, generalni konzul, primio nas je u Generalnom konzulatu, a sa suprugom i u svom domu.

MEĐU BOSANSKIM HRVATIMA U PEČUHU

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

(Nastavak iz prošlog broja)

To su kuće: baruna Pandraua, grofice Pejačević, sada Arheološki muzej, grofa Pječevića, Bonaventure Jankovića, sada turistička agencija, kuća Adamović i druge.

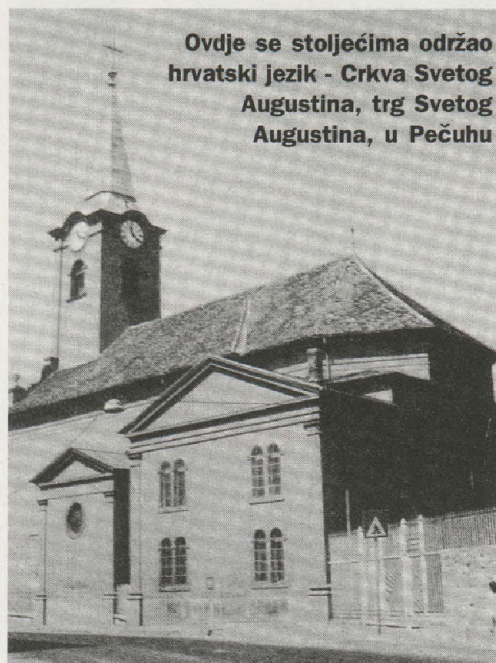
Godine 1775. Pečuh je postao grad s vlastitim magistratom. Tome su posebice pridonijeli Hrvati: Ignjo Pavić, Đuro Širišak, Mijo Ištoković, Ivan Sokol, Ignjo Radnić i Josip Filipović. Magistrat je imao šest senatora; dva Hrvata, dva Mađara i dva Nijemca. Svaka od ove tri narodnosti imala je svojega sirotinjskog oca i učitelja. U vanjskim vijećima sjedili su Hrvati Đuro i Ivan Meštrović, Matija Barić i Đuro Radić. Gradski magistrat Pečuha je sve do sredine 19. stoljeća imenovao učitelja koji zna hrvatski jezik u župama gdje su dominirali Hrvati, jer je djecu morao podučavati na hrvatskom jeziku. U crkvama se služila misa na hrvatskom jeziku, a u školama se pjevala hrvatska pjesma i čula hrvatska riječ.

Tek u 19. stoljeću, uslijed ozbiljne industrijalizacije praćene nastankom mađarske građanske klase, postupno je istiskivan hrvatski u korist mađarskog jezika, iz službene uporabe, škole, pa i iz crkve. Točnije, u javnoj je uporabi bio hrvatski jezik sve do 1895., kada je ukinuta nastava na hrvatskom, a i mise su se počele služiti isključivo na mađarskom jeziku.

U crkvi se ipak očuvao hrvatski jezik sve do 1904., zahvaljujući župnicima, rodom odavde, koji su vodili ogorčenu borbu u obrani hrvatskog jezika. Posebno zapamćen po tomu, ostao je župnik župe Svetog Augustina Ignac Karoly, kojega su župljani zvali: "Naš Naco". Tako je u crkvi svetog Augustina tek nakon sto godina potisnut, a potom i zabranjen hrvatski jezik. Prije toga zabranjen je i u školi. Više od jednog stoljeća Hrvati su uspješno odolijevali nasrtanjima na svoj jezik, uspješno su se borili protiv odnarođivanja. Bila su potrebna skoro dva stoljeća kako bi se srušio otpor žilavih boraca za hrvatski jezik u službenoj uporabi.

BOGATO KNJIŽEVNO STVARALAŠTVO U PROŠLOSTI

Tomu što je Pečuh od samog početka kulturno središte u Mađarskoj, značajno su pridonijeli naši sunarodnjaci. Oni su imali istaknutu ulogu i u umjetničkoj prošlosti ovog grada. Početci hrvatske književnosti ovdje sežu još od početka 18. stoljeća. U prvom razdoblju, potkraj 17. i u 18. stoljeću, stvaraoci hrvatske književnosti ovdje bili su isključivo franjevci, jedini pismeni ljudi u to doba, koji su bili uzoritim dušobrižnicima i tješiteljima te prvim učiteljima našega puka. Najplodniji među njima bio je pečuški župnik Stipan Gerdenić rođen i umro u Pečuhu, 1786.-1848., koji je hrvatski molitvenik i pjesmaricu VRATA NEBESKA objavio 1837. u Pečuhu "na duhovnu korist ilirskog naroda", (doživio je mnogo izdanja). Također, u Pečuhu,

u tiskari Stipana Kneževića, tiskan je priličan broj hrvatskih knjiga, što na najbolji način dokazuje koliko je, još tada, ovdje bilo razvijeno izdavaštvo. Hrvati u Pečuhu su te prve hrvatske knjige sačuvali i do danas; ljubomorno ih čuvaju čak i one obitelji čiji članovi više ne znaju hrvatski!

GLAZBENICI, PISCI I SLIKARI

Supruga baruna Prandaua, grofica Ana Pejačević, koja je živjela u kući koja se nalazila na sjevernoj strani glavnog trga, danas trg Szechenyi br 7, bila je, opet, ljubiteljica ozbiljne glazbe, pa je tako godinu dana kasnije, 1846., legendarni Pajo Kolarić svoj prvi koncert održao baš u Pečuhu, iste godine kada je glasoviti skladatelj Franc Liszt održao dva koncerta.

Petnaestog prosinca 1881., kada je na zagrebačkom Mirogoju, uz mnoštvo svojih štovatelja, njegovo tijelo stavljeno na vječiti počinak, za velikim je hrvatskim piscem Augustom Šenoom tugovao i Pečuh. Svakako ne bez razloga, jer je, još kao dječak, Šenoa gajio simpatije prema Mađarima, a ne prema bečkom dvoru, iako je njegov otac Alojzije, biskupski sladopek, slastičar u Zagrebu, bio njemačkog podrijetla iz Češke. Na školovanje ga je, u cistercitsku gimnaziju u Pečuhu, poslao bez stipendije. Također, svakako ne bez razloga, August Šenoa u školi nije postigao odličan rezultat i iz mađarskog jezika, o čemu zorno svjedoči i njegovo pismo koje u povodu imendana svojega oca Alojzija, 19. lipnja 1850., upućuje u Zagreb. U očevu domu, osim hrvatskog i njemačkog, vjerojatno se govorilo i mađarski, naime, mladi August pokazuje u ovome svom pismu na mađarskom jeziku pravu pjesničku žicu, darovitost, istančan osjećaj prema mađarskom jeziku. Stoga nije čudo, da je njegovo poprsje, rad poznatog akademskog kipara Pala Farkasa, rado viđeno u Pečuhu, sto pedeset godina poslije toga!

Ni drugi slavni hrvatski književnik Miroslav Krleža u Pečuhu nije samo pohađao kadetsku školu, od 1908. do 1911., već su "mađarske godine", mađarska komponenta uvelike utjecali na stvaranje njegova literarnog opusa, posebice romana Zastave u kojemu je Mađarska prisutna kao zemljopisni, politički i duhovni topos. Nepoznato je ostalo i to da je Krleža svoje prve prozne radove objavio upravo u pečuškom tisku, na mađarskom, u nastavcima.

U Pečuhu je, lipnja 1916., rođen Zlatko Prica, poznati hrvatski slikar. Obitelj Prica je imala trgovinu na glavnome trgu grada, a stanovali su u Ferencesek utca 22, Franjevačka ulica u Pečuhu. Prica, "majstor kista", za ovaj grad kaže kako je svojim tamnim sjenkama i svojom svjetlošću ostavio trajne i duboke uspomene u sjećanju šestogodišnjeg dječaka koji ga je morao napustiti. Otišao je na udaljenost koja je trajala više desetljeća, kako bi mu se zaslugom Sandora Kella 1970. simbolično, svojim slikama, ponovno vratio. Srednjoeuropske vrijednosti kojima pripadaju Hrvati i Mađari, narodi s dugom zajedničkom prošlošću, potaknule su poklonike kulture i istinske štovatelje Pricina slikarstva na uspostavu bliskih veza koje traju već godinama. Ova suradnja rezultirala je i velikom Pricinom retrospektivnom izložbom 1988., nakon čega je uslijedila i velika slikareva donacija rodnome gradu. Zbirka je to od sto pedeset slika i grafika, čiji se stalni postav nalazi u Kaptalan ulici 5. To je, u stvari, galerija koja nosi ime Zlatka Price, a u sastavu je Muzeja "Endre Nemes". Godine 1992. Prica je dobio nagradu Pro Communitate, koja se dodjeljuje zaslužnim pojedincima rođenim u Pečuhu, koji su svojim radom i djelom proslavili njegovo ime i obogatili njegov duhovni prostor. Svojom autentičnošću, svrstava se u sam vrh hrvatske moderne umjetnosti koja i putem Price uranja i biva raspoznatljiva kao dio europskog identiteta. Baš na svoj 80. rođendan, 1996., iz Opatije, gdje je živio i slikao, Prica je došao i boravio u Pečuhu, kada je dogovorena njegova velika retrospektivna izložba koja je održana u listopadu te godine u Pečuhu. Njome se mađarskoj kulturnoj javnosti približilo slikarevo umjetničko djelo koje prelazi granice i spaja dva naroda.

HRVATSKA GRADSKA SAMOUPRAVA

U međuvremenu, s materinskim jezikom pečuški su Hrvati nestali kao etnička zajednica, zaboravivši materinski jezik oni su se stopili u jedan drugi, većinski narod, ali im i danas, kao Hrvatskoj manjinskoj zajednici, pripada posebno mjesto u Pečuhu; s jedne strane oni participiraju u povijesti i kulturi većinskog naroda, a s druge, njihova je baština isto tako nerazlučiva od povijesti i kulture matičnog naroda.

Njima je 1990. priznat status nacionalne manjine. Uvjet da se bude nacionalnom manjinom je da se ovdje živi najmanje sto godina, a Hrvati su tu od 6. stoljeća, čak. Godine 1993. Parlament Republike Mađarske je donio Zakon o nacionalnim i etničkim manjinama kojim je omogućeno da nakon lokalnih izbora formiraju tzv. manjinsku lokalnu samoupravu kao legitimno političko tijelo. Prvi put u povijesti na izbore su izašli 19. studenog 1994.

Iako u Pečuhu živi jedva nešto više od pet tisuća Hrvata, njihovi su zastupnici dobili dvanaest tisuća glasova, što znači kako imaju veliku simpatiju birača u političkom smislu; da su se za njih opredijelili i brojni Mađari i pripadnici drugih nacionalnih manjina.

Nakon izbora, Hrvati u Pečuhu su stekli pravo formirati vlastitu gradsku samoupravu, koja je njihova legitima vlast. Sjedište joj je u zgradi Hrvatskog kazališta u Aninoj ulici 17. Ona ima pet elektora, članova, biranih od strane građana. To su: Antun Vidaković, ravnatelj Hrvatskog kazališta, Mišo Hepp, ravnatelj Hrvatskog kluba "August Šenoa", Antun-Tuna Kovačević i Ruža Begovac, ravnateljica Etnografskog odjela Muzeja Janus Pannonius od 1985., pa je zaslužna što veliki dio muzejskog postava i fundusa čini upravo etnografsko blago pečuških i baranjskih Hrvata, uopće. Na čelu Samouprave je, njezin predsjednik, sveučilišni profesor, doktor sociologije Ivica Đurok, Šokac iz obližnje Vršende, koji je izučavao nacionalne manjine u Španjolskoj, Izraelu, Latinskoj Americi, te i u njima objavljivao svoja iskustva i druge radove iz te oblasti. Samouprava djeluje u okviru Gradskog vijeća, s pravom veta u područjima prosvjete i kulture, ali kao jedinica lokalne samouprave svoje odluke donosi samostalno, temeljem Zakona o manjinama.

"VJEČITO IZVRŠNI" ANSAMBLI - "BARANJA" I "TANAC"

Godine 1967. u Pečuhu je formiran folklorni ansambl, danas Hrvatsko kulturno društvo "Baranja", koje njeguje hrvatsko narodno blago. Pravi je to rasadnik plesnih i glazbenih talenata. Nakon što ga je 25 godina uspješno vodio poznati koreograf Antun Vidaković, umjetničkog se vođenja danas prihvatio Đuro Jerant. Zahvaljujući g. Vidakoviću, Društvo je ubrzo steklo ime među deset najboljih društava te vrste u cijeloj Mađarskoj po znanju plesača i koreografiji. Plesali smo, kaže on, hrvatske plesove i, iz političkih razloga, jednu srpsku koreografiju. Bilo je to društvo Pedagoškog fakulteta, u okviru kojega i sada djeluje, Fakultet je njegov pokrovitelj.

Sa hrvatskim repertoarom, ono je dobilo najveća priznanja na svim značajnim mađarskim, ali i na raznim stranim festivalima od Švedske do Portugala i od Nizozemske do Turske. Lakše je, ustvari, nabrojati zemlje u kojima nije nastupalo. Kontinuirano je vršilo promidžbu folkloru mađarskih Hrvata diljem Europe, naročito u Atini, Malmou (Švedska), Rennes-u (Francuska), Hamburgu na Elbi (Toskansko otočje, Italija). Dakako da su zapaženi i na brojnim priredbama i festivalima, smotrama

folkloru, koje su se održavale u Hrvatskoj, posebice u Metkoviću i Zagrebu, gdje su bili i gostom KUD-a "Croatia", u njihovoj akciji povezivanja svih Hrvata. "Zlatno doba" Društvo je doživjelo 80-ih, iako nije bilo dopušteno mnogo putovati izvan zemlje. Samo se jednom u dvije godine smjelo putovati na Zapad, u normalnim uvjetima, ali su njegovi članovi imali službene putovnice, pa su mogli putovati bez ograničenja. Tada su imali više od stotinu nastupa godišnje. Za to su dobili brojna priznanja, među njima i ono koje dodjeljuje Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Mađarske 1980., kao kvalifikacija "Vječno izvrstan ansambl". A pripalo im je i najveće priznanje grada Pečuha za 1989. godinu, PRO URBE (za grad); visoka je to novčana nagrada koju Grad izglasa za najveće umjetnike, koji su najviše pridonijeli za njega.

"Trenutačno", ispričao mi je Mišo Šarošac, sadašnji predsjednik "Baranje", "imamo

Poznati diljem svijeta članovi "Baranje" i "Tanca"

pedeset veoma aktivnih odraslih članova, 'prava ekipa', i pomladak, 'B ekipa', njih oko pedeset, koji djeluju u Osnovnoj školi i Gimnaziji "Miroslav Krleža" pripremajući se uključiti među starije kolege.

Nakon političkih promjena, način financiranja se izmijenio, pa smo utemeljili Udrugu koja funkcionira kao pravni subjekt, kao tvrtka, tako da samostalno odlučujemo o financiranju svojih aktivnosti. Inače smo i dalje ansambl Sveučilišta "Janus Pannonius". (Kao UKUD "Zvonko Cerić" kod nas u Tuzli!) Za konkretne akcije na natjecajima kod raznih mađarskih fondacija, dobijemo samo po milijun forinti, što je deset tisuća njemačkih maraka, otprilike, godišnje. Ostalo sami izgazdujemo. Godine 1997., kada smo proslavili 30. obljetnicu postojanja, je bila za nas najplodnija. Gostovali smo, tada u Poljskoj i Portugalu, u Portou, te sudjelovali u "Tjednu Hrvata u Mađarskoj" u Zagrebu, a veoma značajne nastupe imali smo i kod kuće. Također, te godine u natjecanju dvadeset najboljih koreografa Mađarske u Budimpešti, umjetnički voditelj "Baranje" Đuro Jerant je svojom bunjevačkom koreografijom osvojio najvišu nagradu, u novcu. Više od deset godina zaredom sudjelujemo na ljetnoj i zimskoj školi folkloru u

Hrvatskoj; ljeti na Kapriju, otoku između Korčule i Orebića, a zimi u Crikvenici, koju vodi dr. Ivan Ivančan, poznati hrvatski etnokoreograf i umjetnički ravnatelj plesnog ansambila "Lado" iz Zagreba. Školu prati od 150 do 200 osoba iz svih dijelova Hrvatske i iz naše dijaspeore od Švedske do Novog Zelanda, iz Austrije i Njemačke, te iz Australije, Argentine, Kanade..., gdje god u svijetu postoje i djeluju hrvatska kulturna društva. Ja na toj školi godinama predajem plesove Hrvata u Mađarskoj. Često nas pitaju zašto ne plesmo koreografiju, plesove, iz Hrvatske, a mi kažemo jednostavno zato jer je folklorna baština Hrvata u Mađarskoj toliko bogata da njome lako možemo ispuniti jedan program, repertoar, a i ne postoji još ni jedan ansambl koji je obuhvatio pjesme i plesove svih etničkih skupina Hrvata u Mađarskoj kao što smo to mi učinili".

Također, svake godine početkom srpnja u Pečuhu, "Baranja" organizira školu plesa, ("Kolom taborom" je zovu), koju je davno utemeljio Antun Vidaković. Ona okuplja stručnjake hrvatskoga narodnog folkloru iz cijela Mađarske, koji uz vrhunske predavače iz Hrvatske prodube i obogate svoja znanja. S plesačima i tamburaškim orkestrom "Baranja", kojim ravna Vjekoslav Filaković, deseci sudionika svakodnevno rade i vježbaju. Ovim zajedničkim susretima pronađen je najbolji način očuvanja tradicije i folklorne baštine Hrvata u Mađarskoj.

Dva desetljeća nakon "Baranje", 1988., u Pečuhu je, sa sjedištem u ulici Nagyváradi 13, utemeljeno i KUD "Tanac", koje, zbog njegova repertoara, rezultata i podrijetla, članova smatraju najznačajnijom kulturnom udrugom Hrvata u Mađarskoj. Cilj mu je, prije svega - prikazivanje programa u hrvatskim selima, a potom i promidžba ovog folkloru šire: u gradovima, na festivalima i u inozemstvu. Osim plesova Hrvata iz Mađarske, na njegovom se repertoaru nalaze i plesovi susjednih zemalja, kao i obrada Bartoka koji obnavljaju forme tradicionalnog narodnog plesa. U svojstvu koreografa, sa Ansamblom su surađivali Zoltan Farkaš, Ivan Ivančan i Pece Atanasovski. Ansambl je pobjednik raznih festivala i dobitnik mnogih natjecanja, također, je "izvršni kvalificirani ansambl", a organizirao je i plesne logore, plesačice, festivale, nakladnik je video i audio-kazeta. Brojni su njegovi nastupi u inozemstvu, posebice u Hrvatskoj, ali i u Grčkoj, Italiji, Nizozemskoj, Španjolskoj i SAD. No, on mnoga hrvatska sela u Mađarskoj smatra svojim domom. Pridonio je da i u "starom kraju", u Bosni, značajne manifestacije budu što uspješnije. Svojim je, tako, nastupom obogatilo kulturnu manifestaciju "Dani miholjskog ljeta", održanu 24. kolovoza '97., recimo, u Lug-Brankoviću kraj Žepča, izvevši pjesme i plesove iz Podravine. Pljesak gledatelja izmamio je i svirač na gajdama. Ali, prvenstveno i iznad svega, "Tanac" čuva narodne običaje iz Baranje i veliku pozornost poklanja radu s djecom. Umjetnički voditelj je Josip Szay.

(Nastavit će se)

Unutarnji kulturocid

Akademski slikar Mevludin Ekmečić, osnivač Međunarodne galerije portreta u Tuzli, upozorio je u jesen prošle godine nadležne organe da prijeti opasnost uništavanja povijesnog vrijednog djela, prve zidne dekoracije u Tuzli, čiji je autor Ismet Mujezinović. Djelo "Na pijaci", dimenzija šest metara dužine sa tri metra širine, nalazilo se u restoranu "Zdravljak", na ulazu u Pasaž, koji je u međuvremenu prešao u privatne ruke.

"Na freski su predstavljene seljanke iz okolice Tuzle na jedan suvremen moderan način, sa stilskim primjesama kubizma i geometrizma. Zid u "Zdravljaku" je pedesetih godina specijalno osposobljen za ovu namjenu. Djelo je rađeno jajčanom temperom, a boje je Ismet Mujezinović donio iz Pariza" - kaže Ekmečić.

Po Ekmečićevim riječima ovo djelo Ismeta Mujezinovića je podstaklo tadašnje čelnike Tuzle da usvoje inicijativu za oplemenjivanjem javnih prostora djelima likovnih umjetnika. Bilo je to vrijeme renesanse u Tuzli, jer je vladalo opredjeljenje da se svaki novi objekat oplemeni likovnim radovima, mozaikom, freskom, skulpturom. Tada je urađeno osam velikih zidnih dekoracija. Poslije je i u općinama tuzlanske regije urađeno više ovakvih projekata.

"Mujezinovićevo djelo u 'Zdravljaku' je po elementima likovnosti i modernosti bilo najbolje od svega što je nastalo u narednoj deceniji - kaže Ekmečić.

Ekmečić je upozorio nadležne organe da bi aktualni korisnik prostora, prilikom renoviranja objekta, mogao uništiti djelo Ismeta Mujezinovića, te je sugerirao da se u

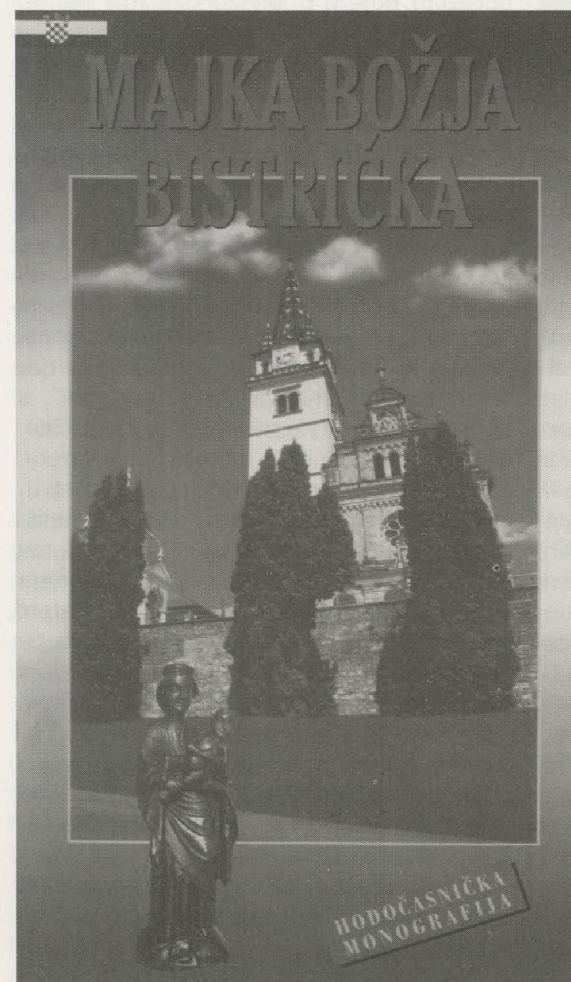
ugovoru precizira obveza očuvanja ovog djela. Usprkos tomu, kada je kasnije navratio da provjeri što je sa Mujezinovićevim djelom, Ekmečić je otkrio da je zidna dekoracija "obijena" do cigle.

Od svega je ostala originalna skica Ismeta Mujezinovića koju posjeduje Ekmečić, po kojoj je djelo preneseno na zid.

Tuzla je nepovratno izgubila jednu povijesnu i kulturološku vrijednost, samo zbog toga što se ljudi koje sam upozoravao nisu ni osvrnuli na opasnost da se uništi djelo jednog od naših najvećih slikara. Ovo što se dogodilo za mene je unutarnji kulturocid, i ne postoji nikakvo opravdanje za one koji su svojim nečinjenjem to počinili! - kaže akademski slikar Mevludin Ekmečić.

F. Alispahić

Hrvatsko nacionalno svetište Marija Bistrica na Internetu

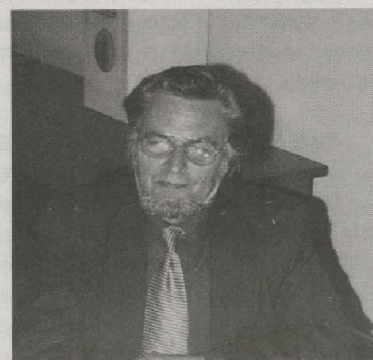
Sve pojedinosti značajne za Mariju Bistricu i Svetište možete pogledati kad god poželite u svom domu i to u bilo kojem dijelu svijeta. Tražeći ime Marija Bistrica među stranicama Interneta naći ćete 694 dokumenta u kojima se ono spominje. To možete zahvaliti posjeti Svetog oca u listopadu 1998. godine koji je tema mnogih dokumenata. Ako želite nešto više saznati o povijesti mjesta, župe i svetišta, razvoju svetišta, povezanosti Stepinca s Marijom Bistricom, bistričkim proslavama i događanjima u vrijeme agresije na Hrvatsku te vidjeti zanimljive detalje i razglednice mjesta i svetišta, to ćete naći na Internet adresi http://www.ofm.hr/papa/crkva_u_hrv/marija_bistrica/main.htm.

Osim ove, postoji još jedna web stranica posvećena samo Svetišu MBB, a ona se nalazi na adresi <http://www.geocities.com/>

Glasi: Milosti Puna

Ove godine je tiskana HODOČASNIČKA MONOGRAFIJA MAJKA BOŽJA BISTRIČKA - HRVATSKO NACIONALNO MARIJINO SVETIŠTE, koja sadrži: povijest i sadašnjost prošteništa, plan mjesta, zemljišna karta i dr.

AUKCIJA SLIKA AKADEMSKOG SLIKARA SMILJANA POPOVIĆA

U Galeriji Franjevačkog samostana u Tuzli održana je 24. svibnja 2000. godine aukcija slika akademskog slikara Smiljana Popovića.

Aukciju je otvorio g. dr. Miroslav Petrović, predsjednik HKD Napredak, a nazočnima su se obratili g. Čazim Sarajlić, direktor Međunarodne galerije portreta u Tuzli i gvardijan Franjevačkog samostana fra Petar Matanović. Voditelj ove uspješne aukcije je bio g. Nikola Ivanović, novinar.

Konstatirano je da je ovo jedina prava aukcija slika koja je održana u gradu Tuzli. Kupovinom slika potpomognut je i Fond za stipendiranje učenika i studenata. Tuzlaci su bogatiji za 20 djela ovog poznatog slikara i prijatelja Napretka, te mu se ovom prigodom zahvaljujemo, a HKD Napredak Tuzla na organiziranju ove aukcije.

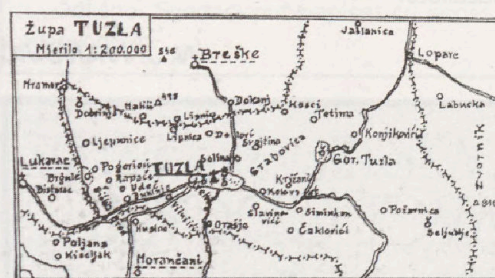
HRVATSKI GLASNIK u Švedskoj

Nr 3/99 År 21 Kroatiska Riksförbundets medlemstidning

HRVATSKI GLASNIK IZ ŠVEDSKE PIŠE O TUZLANSKIM HRVATIMA. PRIKAZANI PEROM ŽELJKE DIVKOVIĆ, HRVATI TUZLE MOGU BITI VRLO ZADOVOLJNI:

HRVATI U TUZLI - HRVATI "SOLI"

Što će se dogoditi s Hrvatima jedne uz Vukovar i Vinkovce najistočnije župe nase-ljene Hrvatima - tuzlanskim Hrvatima? Hoće li nestati Hrvati tuzlanske župe?

Prvi pisani spomen o Tuzli datira iz 950. g. Te godine bizantski pisac, filozof, povjesničar car Konstatin VII. Porfirogenet obilježio je Tuzlu kao grad pod rimskim nazivom - SALINES - grad soli, s napomenom da se nalazi u sastavu države raškog kneza Časlava. Već u 11. stoljeću župa Soli (kraj između Spreče, Drine, Save) nalazi se pod vlašću mađarskog kralja, koji će s prekidima posjedovati ovu župu sve do turskog osvajanja Bosne.

Hrvati naseljavaju ovo područje od 13. stoljeća. Od najstarijih spomena pa sve do danas tuzlanski bazen dobivao je ime prema prirodnom bogatstvu - soli. Iz 1581. g. sačuvan je jedan dokument bosanske katoličke crkve u kome se spominje staroslavensko ime "Soli" i to kao Gornje i Donje Soli.

Kada su Turci osvojili ove krajeve doslovce su preveli mjesto gdje se nalazi sol na turski - Tuzlaizir.

Austrijska okupacija primila je turski naziv Tuzla kao zvanično ime grada i zadržala tursku podjelu na Gornju i Donju Tuzlu. U novije vrijeme naziv Donja Tuzla skraćen je na Tuzla, a Gornja Tuzla je zadržala svoje kompletno staro ime.

Tuzlanska župa je jedna od većih u nadbiskupiji i površinom i brojem vjernika. Duga je sa sjevera prema jugu 20 km, a široka 24 km. 1963. g. imala je 8.784 vjernika. 60% zemljišta u tuzlanskoj župi vlasništvo je Hrvata. Sela sa hrvatskim stanovništvom su Breške, Brgule, Bukinje, Čanići, Dokanj, Drijenča, Grabovica, Gradovrh, Husino, Lipnica, Lopare, Ljepunice, Ljubače, Obodnica, Rapače, Križani, Mramor, Orašje, Pogorioc, Slavinovići, Svojtina, Udeč,

Vilušići. Sela koja su bila hrvatska, a u kojima danas više nema Hrvata su: Bokavići, Crno blato, Dobrnja i Tinja.

"Ako želiš uništiti jedan narod ne daj mu govoriti njegov jezik, ne pričaj mu o njegovoj povijesti, kulturi, tradiciji, običajima."

Je li se nešto slično dogodilo Hrvatima Tuzle?

Velika većina govori srpski, ne hrvatski. O povijesti i kulturi malo ili ništa ne znaju. Nekolicina je zadržala običaje katoličke crkve. Da li je to dovoljno za opstojnost Hrvata kao naroda? Tko je za to odgovoran i da li svi snosimo dio krivice?

Identitet je jedno od bitnih pitanja koje si čovjek postavi tijekom života, prije ili kasnije. Sa ratom 1992. g. mnogi Hrvati Tuzle (rođeni kao Hrvati) pošli su tragom svog identiteta. Tragajući tako neki su se našli da su Hrvati, drugi Bosanci, treći Bosanci-katolici itd. Čovjek subjektivno odlučuje o svom identitetu i to mu se mora ostaviti na volju.

No, što je povijesna istina?

Je li Hrvat koji je emigrirao u Švedsku i ovdje rodio dijete, koje ostaje ovdje živjeti do smrti, rodio Švedanina-katolika ili Hrvata-katolika. Moje je mišljenje da je dijete Hrvat podrijetlom, bilo gdje rođen i bilo gdje odlučio živjeti. Njegovi djedovi su Hrvati, njegovi korijeni su sa hrvatske zemlje, njime kola hrvatska krv. Tako je i tuzlanski Hrvat - Hrvat. Asimilirati se u drugo društvo, naučiti novi jezik, prihvatiti drugu kulturu je nešto što obogaćuje čovjeka, no njegovu bazu ne mijenja.

Popisom iz 1992. g. u tuzlanskoj općini je bilo 15,7% Hrvata. Popisom iz 1939. g. bilo je 40% Hrvata u tuzlanskoj općini. Od 1945. g. nijedan Hrvat nije bio predsjednik općine Tuzla. Činjenice za zapitati se.

1992. g. Hrvati se okupljaju bez obzira na stranačku pripadnost oko gvardijana fra Petra Matanovića i obnavljaju društvo Hrvatski dom - najstarije društvo na ovom području. Društvo je osnovano 1913. i djelovalo je do 1947. g. Od 1948. g. je zabranjeno od strane tadašnje vlasti, kada mu je oduzeta i sva imovina. Tadašnje društvo je dobrovoljnim priložima svojih članova sagradilo zgradu koja je tada bila najljepša zgrada Tuzle - današnja zgrada Narodnog tuzlanskog kazališta. Hrvatski dom je institucija svih Hrvata i krovna institucija svih drugih institucija.

Temeljna organizacija društva je Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" - ogranak središnjice u Sarajevu. Tu se još nalaze Udruga hrvatska žena, Udruženje veterana 115. Zrinski, Sportsko društvo Zrinski.

1992. g. Društvo pokreće mjesečnik "Hrvatski Glasnik", a preko Konzulata dobivaju "Hrvatsko slovo" iz Zagreba i "Hrvatsku riječ" iz Sarajeva. U okviru društva djeluje tamburaški orkestar. U franjevačkom samostanu je galerija slika "Kristijan Kreković", a djeluje i crkveni zbor župe sv. Petra i Pavla.

U najvećem hrvatskom mjestu "Husino" djeluje folklorna grupa Hrvatskog kulturnog društva, koja je dobila bezbroj priznanja na očuvanju originalnosti nošnje, plesnog koraka i izvorne glazbe.

U Tuzli djeluje Opća gimnazija Katoličkog školskog centra. Škola je osnovana od Vrhbosanske nadbiskupije i u Tuzli se smatra elitnom školom. Udžbenici su iz Hrvatske i BiH.

Najistočnija hrvatska župa je Drijenča. U ratu 1992. g. je čudom spašena. Procjene su da je Drijenča pala, pala bi i Tuzla i okolne općine, a tko zna kakav bi ishod rata tada bio.

Hrvati su manjinski narod u Tuzli ali konstitutivni narod Federacije, što bi značilo jednako-pravnost u svakom pogledu. No, da li je na terenu tako. Realnost je sasvim drugačija.

Jedan dio Hrvata se lavovski bori da očuva Hrvate u Tuzli, no Hrvati i dalje odlaze. Sela prije nabrojana su prazna, ili sa iznemoglim starcima koji tužuju za djecom i unučićima koji su u nekoj tamo njima nepoznatoj zemlji, gdje im je, vele, bolje. Na pitanje o budućnosti, učenik Katoličke gimnazije odgovara "Zapad i informatika". Na potpitanje "Što je to zapad", odgovara "Sve, samo ne Bosna".

Da li je to sve zbilja ljepše i bolje od Bosne za koju su se stoljećima sve sile borile. I danas u moderno doba je slasn zalogaj mnogih država. Čovjek želi pobjeći ne znajući što ga čeka tamo negdje u nekoj "obećanoj zemlji".

Činjenica je da pred zgradom Županijske skupštine u Tuzli viju sve zastave ustavom propisane, ali pred općinom zastave ne upućuju da tu žive Hrvati.

Teško je Hrvatima u Tuzli, teško je biti Hrvat u Tuzli. No, je li se bolje boriti za opstanak u nekoj tuđo obećanoj zemlji ili tu na svom tlu. Svaka bitka je teška i dugotrajna.

Završit ću ovaj članak riječima Franje Asiškog "Gdje niko tu i poniko", koje mi je citirala moja 80-godišnja baka Marija u selu Brgulama pored Tuzle. Njene riječi mi još odzvanjaju u ušima i pitam se da li ta izjava opravdava posljednju želju većine ljudi - vratiti se u domovinu.

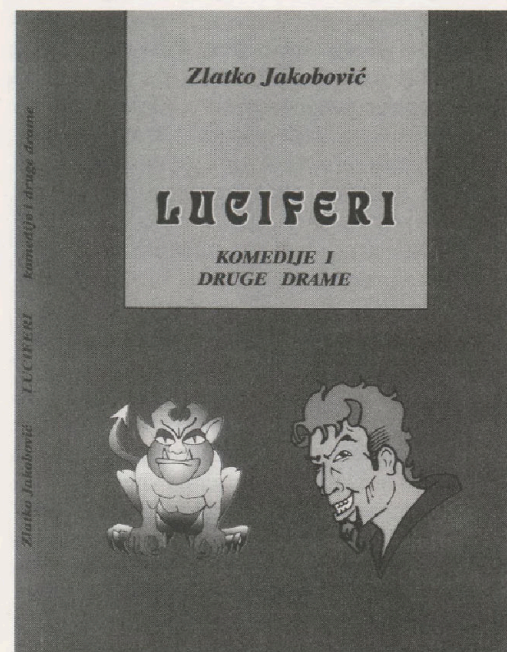
Piše: Željka DIVKOVIĆ

ŠTIBRA JE PRAVI ARAP!

Erotska komedija "Bečari", psihološka drama "Mačka s devet života", satirična komedija "Štibra" i povijesna satira "Ramzes", naslovi su drama koje se kriju unutar korica knjige "Luciferi: komedije i druge drame", čiji je autor Zlatko Jakobović, liječnik koji živi i radi u Gunji, ali se bavi još i pisanjem, filatelijom, glazbom, likovnom umjetnošću, a povremeno je surađivao i u "Hrvatskom Glasniku"

"Komedija je eliksir za ljudske duše", poručuje Zlatko JAKOBOVIĆ, autor zbirke drama, pod naslovom "Luciferi: komedije i druge drame", objavljene prošle godine u nakladi: Centra za kulturu Orašje, Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" Orašje i Glavne podružnice HKD "Napredak" Zagreb. Bez ambicija i stvaralačkog opterećenja da zauzme vidno mjesto u povijesti hrvatske ili književnosti bosanskih Hrvata, (Z. Jakobović je rođen 1946. godine u Brčkom) ovaj liječnik sklon životnom humoru, pisanju, filateliji... ostavio je i ostavlja iza sebe djela dostojna i ozbiljnije kritičarske pozornosti. U slučaju ovog djela, kojem ukazujemo novinsku pozornost, uz kritičare, pozornost bi mu trebali ukazati i kazališni djelatnici, jer Jakobovićeve drame: "BEČARI" - erotska komedija; "MAČKA S DEVET ŽIVOTA" - psihološka drama; "ŠTIBRA" - satirična komedija i "RAMZES" - povijesna satira, zavrjeđuju redateljske opservacije i glumačke interpretacije. Tim prije što se ni Hrvatska, a ni Bosna i Hercegovina, ne mogu pohvaliti bogatstvom domaćeg dramskog stvaralaštva.

ČETIRI ŽENE I ČETIRI "MUŠKARČINE"

Književnik Žarko MILENIĆ, jedan od recenzentata ove knjige, između ostalog, je zapisao: "Iščitavajući Jakobovićevu komediju 'Bečari', prvo što nam upada u oči je govor. Riječ je o slavenskoj ikavici... 'Bečari' su komedija situacije. Nemir u seosku sredinu unose četiri žene, strankinje. (Striptizete u

lokalnom noćnom klubu - op.a.) Tu su i četiri 'muškarčine' koji im prave društvo što, dakako, ne može proći bez posljedica. Javlja se antagonizam između dvaju različitih mentaliteta. Ipak, kako to i bude u komedijama, na kraju će strankinje otići i nastali nesporazumi će se izgladiti".

Psihološka drama "Mačka s devet života" se može okarakterizirati komičnim trilerom, koji bi bio primjereniji televizijskom, nego kazališnom predstavljanju. U satiričnoj komediji "Štibra" (Inspektor - op.a.) oštrica je usmjerena na vlast. Vlast traži svoje, odnosno porez i primjeren rad, ali se u građaninu javlja i otpor protiv krutog organa vlasti, što rezultira nizom komičnih situacija. Za razliku od prethodnih drama, čija je radnja smještena u suvremeno vrijeme i u prostore ravne Slavonije, "Ramzes" je satirična komedija, a radnja je smještena u daleko prošlost, u doba Starog Egipta, odnosno u vrijeme vladavine egipatskog faraona Ramzesa II. Unatoč vremenskoj distanci radnja će čitatelja ili eventualnog gledatelja podsjetiti i na suvremenu stvarnost, odnosno na aktualne vlastodršce.

SMIJEH DO SUZA

Recenzent Milenić još poručuje, u čemu se pridružuje i "Hrvatski Glasnik": "Jakobović živi u malom mjestu, a do kazališnih kuća je teško doći. Ali za očekivati je da je izlaskom ove zanimljive zbirke njegovih komedija učinjen korak bliže u približavanju kazalištima i budućim gledateljima koje će ove komedije nasmijati do suza. Kako je izjavio Relja Bašić, kada u gledalištu ne čujete smijeh, možete uzeti pištolj i ubiti se. A, Jakoboviću je bio glavni cilj natjerati gledatelja da se nasmije i to ne usiljeno, već od srca".

***

Od "HG-a", za sada toliko, a u znak zahvalnosti i prijateljstva prema suradniku Jakoboviću, koji nas je pomalo zaboravio. Ako mu drugi mediji ukažu pozornosti ovoliko koliko smo mi, za očekivati je da se za njegovu zbirku drama zakači i neki od redatelja. Bar u amaterskom, ako ne u profesionalnom kazalištu.

N. J. IVANOVIĆ

JEZIČNI SAVJETNIK

HRVATSKI NASTAVCI GRČKIH I LATINSKIH RIJEČI

Klasični jezici, starogrčki i latinski, neprijeporno su temeljem opće europske duhovnosti. Ne čudi, stoga, što u rječničkom fondu svih europskih neofilologija postoje mnoge riječi koje podrijetlo svojega osnovnog značenja vuku iz grčkog ili latinskoga jezika. No svaki od novih europskih jezika izgradio je svoja pravila fonetske i morfološke prilagodbe riječima takva podrijetla.

Tako je i hrvatski jezik odredio zakonitosti glasovnog i obličnog prijenosa iz dvaju klasičnih jezika u hrvatski sustav: po tim pravilima grč. Aristoteles u hrvatskom postaje Aristotel, grč. Kypros hrv. Cipar, lat. traditio, -ionis hrv. tradicija. Sada nastojimo rasvijetliti jednu od tih obličnih prilagodba posuđenica iz klasičnih filologija. Latinske imenice sa završetkom na -ium, kao i grčki završetak općih imenica srednjeg roda na -ion, prilagođene su hrvatskom standardu na dva načina:

1. nastavkom -ija, pa mijenjaju rod izvornika postajući imenicama ž. r.: grč. gymnásion - hrv. gimnazija

lat. stipendium - hrv. stipendija

U hrvatski sustav tom je prilagodbom unesen tek manji broj riječi: npr. gimnazija, latifundija, stipendija, beneficija (iako u Klaića nalazimo kao prvi oblik beneficij). U srpskome jeziku ta je prilagodba znatno plodnija: teritorija, konzervatorija, opservatorija, labora-

torija itd. Hrvatski će oblici tih riječi biti izvedeni po drugome pravilu, koje ćemo tek predložiti, kao imenice muškoga roda, pa će glasiti: teritorij, konzervatorij, opservatorij (još bolje zvjezdarnica), laboratorij.

2. nastavkom -ij postajući u hrvatskom imenicama m. r. Takav je slučaj s već gore objašnjenim imenicama laboratorij, teritorij, kao i s trima našim imenicama:

lat. aluminium - hrv. aluminij

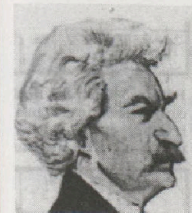
grč. kriterion - lat. criterium - hrv. kriterij

lat. consilium - hrv. konzilij

Ovoj drugoj vrsti oblične prilagodbe u hrv. sustavu priklanjaju se imenice koje označavaju kemijske elemente i spojeve, a koje u latinskom završavaju većinom na -ium: kalij, silicij: kao i druge opće imenice tipa kriterij, konzilij. Za razliku od hrvatskoga standarda, srpski je te imenice prilagodio ne odbacujući latinski nastavak pa je cijeli latinski osnovni oblik preuzeo kao gotovu riječ, samo ju je fonetski prilagodio intervokalnim -j-. U srpskom te imenice glase: aluminijum, kriterijum, konzilijum.

Zaključimo, izrazi teritorij domovine nasuprot teritorija otadžbine ili liječnički konzilij nasuprot lekarskom konzilijumu činjenice su dvaju odvojenih sustava od kojih prvi pripada hrvatskomu jeziku a drugi srpskomu.

N. Koharović

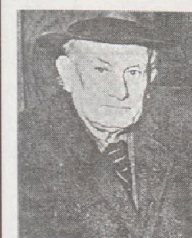
PORTABL IMOVINA

Još kao mladi novinar početnik, Mark Twain zarađivao je za život u jednom malom novinskom listu u San Franciscu. Honorari mu najčešće nisu bili dostatni niti za prehranu.

Jednog dana dok je izlazio iz redakcije, noseći u ruci jednu veliku kutiju za cigare, susretne ga neka žena, prepoznavši ga:

- Gospodine Mark, svakodnevno vas viđam s tom kutijom za cigare. Čini mi se da slabo marite za svoje zdravlje, ipak pušite malo previše.

- A ne, gospođo, varate se! Ja samo (pre)često mijenjam stan! Naime, u kutiji za cigare nalazila se sva njegova imovina.

KOKOT KAO HONORAR

Došao jednog dana Tin Ujević u uredništvo nekog časopisa i glavnom uredniku uručio svoj najnoviji sonet zanimljivog naslova, "Kokot".

- Koliko će moj uradak vrijediti novčano - upita Tin koji je uvijek bio u novčanim neprilikama.

- Dobit ćete toliko novaca da možete kupiti i u slast pojesti pravog pravcatog kokota!

- Odlično. Sljedeći put napisat ću sonet pod imenom "Krava" - odgovori Tin.

ŽRTVA - SVJETSKA POVIJEST

Glasoviti engleski moreplovac, istraživač, političar i pisac, sir Walter Raleigh (1554.-1618.) bio je za vladavine Jakova I. osuđen na smrt (1603.), ali je pomilovan i zatvoren u tamnicu Tower.

Tijekom robijanja napisao je "Svjetsku povijest". Jednog dana gledao je iz svoje ćelije dvojicu osuđenika u dvorištu kako se prepiru. Jedan od njih bio je ubijen. To su promatrala i dva zatvorska časnika koji su nedugo iza toga došli Raleighu.

Poveo se razgovor o spomenutom događaju. Međutim, svaki od njih imao je svoju verziju. To je Raleigha toliko razbjesnilo da je sav svoj rukopis bacio u vatru.

"Ako se tri čovjeka ne slažu u opisu nečeg što se dogodilo samo prije pola sata, odakle meni hrabrost da pišem o nečemu što se dogodilo tisućama godina?"

Spašena su samo dva sveska, od ukupno sedamnaest.

OMILJENI MICKEY MOUSE

Walt Disney (1901.-1966.) najpoznatiji svjetski animator i producent crtanih filmova, poznat je diljem svijeta po svom junaku Mickeyu Mouseu. Isprva se trebao zvati Mortimer, ali na nagovor supruge, Disney je svog simpatičnog mišića nazvao Mickey.

Ideja je slavnim animatoru sinula za vrijeme vožnje vlakom (1926.) u New York. Sjetio se miša koji je "stanovao" zajedno s njim u samačkoj sobici, u vrijeme kad je počinjao crtati.

Koliko je Mickey Mouse bio popularan i voljen, govori i ovo: "Mickey Mouse" bila je lozinka za vrijeme iskrcavanja saveznika u Normadiji u 2. svjetskom ratu, uvršten je u glasovitu "Britansku enciklopediju" kao poseban pojam, proglašen je počasnim građaninom SAD-a, G. B. Shaw rekao je: "Ja osobno, više volim Mickey Mousea, nego nekog glupog ministra prosvjete", a sam Disney govorio je: "Volim Mickey Mousea više od ijedne žene koju sam susreo u životu!"

CRNI FLOR ZBOG VIRTUALNE SMRTI

Jedan od utemeljitelja detektivskog romana, autor slavnog detektiva Sherlocka Holmesa, engleski književnik Arthur Conan Doyle (1859.-1930.), po zanimanju je bio liječnik. Pisati je počeo kad u svojoj ordinaciji tjednima nije vidio niti jednog pacijenta. Slavu svog detektiva počeo je nakon nekog vremena osjećati kao moru, pa je odlučio "ubiti" Holmesa. No, pod pritiskom javnosti, morao ga je ponovno oživjeti. Do kraja života stalno je pisao o njegovim pustolovinama.

Koliko je Sherlock Holmes bio omiljen, govori i podatak da su na dan njegove "smrti" (u "Posljednjem slučaju"), svi londonski policajci i detekivi "Scotland Yarda" u znak žalosti nosili na rukavima crni flor.

KRHKKA MUŠKOST

Slavna grčka glumica, pjevačica, ministrica i borac za ljudska prava nenadmašna izvođačica kulturne pjesme "Djeca Pireja", Melina Mercouri, oštro se suprotstavljala muškoj oholosti i prepotentnosti.

U jednom intervjuu žestoko se obrušila na muški rod: Koja je razlika između muškarca i žene? Velika! Ima i divnih muškaraca, ali samo dotle dok im žene povlađuju. Inače se pretvaraju u prave krvoločne životinje.

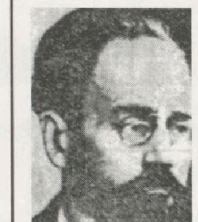
Jednom sam upoznala muškarca koji me mjesecima obasipao ljubavnim izjavama, poklonima, pažnjom. Tek nakon prekida veze, doznala sam da je sve vrijeme živio s još tri žene, a samnom je bio samo zato što sam bila - Melina Mercouri! Kad sam mu to rekla odbrusio mi je: "Ti nisi ni svjesna koliko si ružna... I taj tvoj hrapavi glas..." A ja sam mu odgovorila: "Od prvog dana znala sam da si jadan i idiot... Pokušala sam od tebe napraviti čovjeka. No, kod tebe je evolucija stala. I bodljikavo prase ima veći mozak od tebe..." Istu večer pokušao je samoubojstvo.

ŠTO VEĆI NEZNALICA TO BOLJE

Ruski car Aleksandar III. pozvao je sve visoke časnike i admirale ruske mornarice kako bi ih pripremio za skorašnji posjet francuskoj ratnoj mornarici. Svojem posilnom naredio je da napravi dva popisa: na jednom neka budu admirali koji odlično govore francuski, a na drugom oni koji francuski govore nikako ili loše. Kad je ministar mornarice predao caru obadva popisa, odredi on za vođu delegacije admirala Avelina, koji je francuski samo natucao.

- Vaša Svjetlosti, zar ne bi bilo bolje da našu delegaciju vodi netko tko odlično govori francuski - primijeti ministar.

- Nikako! Što manje bude govorio - to bolje!

NEODOLJIVA NANA

Znate li kako je nastala knjiga koja je desetljećima bila strogo zabranjivana mladim djevojkama i koju su smatrali najprljavijom knjigom ikad napisanom?

To je "Nana", Emila Zole. Želeći opisati tragičan život kurtizana, Zola se preko svojih poznanika upoznao s više njih, a s nekim se jedno vrijeme i družio. Najviše ga je oduševila kurtizana koja je odbila i samog cara Napoleona III.: "Ne sviđa mi se nikako njegova glava". Bila je to Blanche D'Antigny. Zolina Nana zapravo je kurtizana Blanche. Pišući "Nanu", Zola je uspio nagovoriti Vltessu de la Bigne da mu pokaže svoju spavaću sobu u kojoj je bio veliki i skupocjeni krevet s baldahinom. U taj krevet Zola je smjestio svoju Nanu. Izlaskom romana, Valtessa se silno uvrijedila kad je u opisu prepoznala svoj krevet: "Zola je najobičniji lopov, jer je u moj krevet stavio jednu običnu vojničku djevojku".

Prvog dana prodaje 15. veljače 1880. godine "Nana" je prodana u 55 tisuća primjeraka. Čitali su je svi!

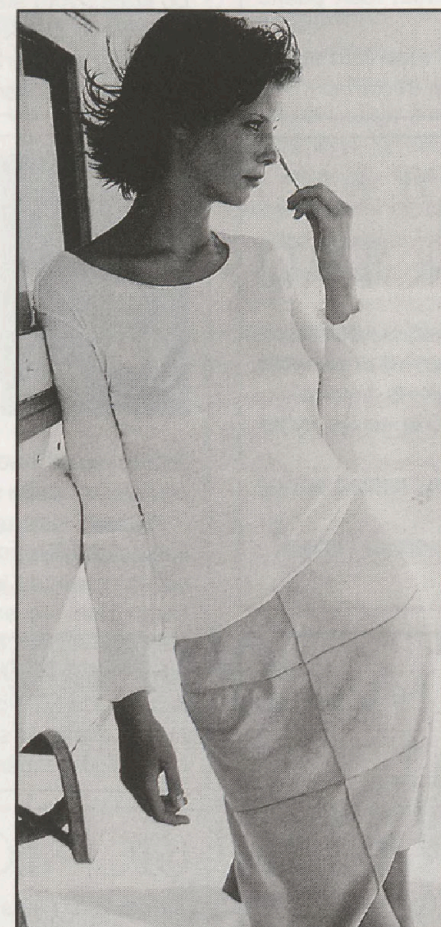
BEZ PREVIŠE GLAČANJA

Lagane košulje i haljine, kostimići od prozračnih tkanina koje se lako održavaju... Odjenite se ležerno i jednostavno za topli ljetni dan

Ljetni kostim

Ljetni kostimi moraju biti jednostavni i šiveni od prozračnih tkanina koje se lako održavaju, bez previše glačanja. Ovaj bez kostim, čija je suknja malo zvonolika, odgovara upravo takvom opisu. Mala neobičnost su rukavi tričetrt duljine.

Dvanaest kvadrata

Samo dvanaest kvadrata bilo je dovoljno za ovu neobičnu bez suknju. Čak su i šavovi rađeni tako da budu ukras. Ako volite malo ekstravagancije, takvu suknju možete sašiti i od kože.

Jednobojni pareo

Jednobojni pareo od lagane pamučne tkanine odlično pristaje uz kratki kaputić od konca. Džepovi su našiveni, a dugmad je sedefasta.

Safari stil

Pamučna haljina u safari stilu uvijek je udoban komad odjeće koji se rado nosi. Našivena četiri džepa s preklopima, kopčanje čitavom dužinom i mogućnost da se rukavi pretvore u kratke, čine ovu haljinu neodoljivom.

Skryeno kopčanje

Mala sportska haljina može, "prepolovljena" pojasom, postati dvodijelna i nositi se s majicom. Kopčanje je uzdužno, ali skriveno.

Dva prora

Duga, uska suknja bez ikakvih detalja dobro će pristajati visokim i dugonogim ženama. Dva prora sa strane omogućavaju i elegantniji hod, a kao dodatak dovoljna je jednostavna majica.

DOBRA VIJEST ZA LJUBITELJE SLATKIŠA Čokoladom protiv srčanih tegoba

Čokolada deblja. Za neke je to dobro, za većinu nije. No, čokolada pridonosi boljem raspoloženju, pa je to razlog zbog čega je mnogi jedu kada su živčani i loše raspoloženi. No, hoće li je ljudi jesti još i više nakon najnovijeg otkrića američkih znanstvenika, da ona pozitivno djeluje na kardiovaskularni sustav?

Naime, prema riječima jedne američke nutricionistice sa Sveučilišta u Kaliforniji, ona bi se morala smatrati sastavnim dijelom zdrave prehrane. Proučavajući učinke umjerenog jedenja čokolade, utvrđeno je da ona poboljšava protok krvi, čime uvjetuje i bolji rad srca.

Moguće nuspojave nisu utvrđene (osim dakako debljanja ako se pretjeruje...)

Studije pokazuju da čokolada djeluje jednako pozitivno na srce kao i aspirin, što opet ne znači da aspirin treba isključiti iz uporabe...

Preporučuje se i za liječenje niza lakših bolesti, od apatije do probavnih tegoba. Zanimljivo je da isti zaključci ne vrijede i za bijelu čokoladu...

Mobitel - uzročnik Alzheimerove bolesti?

"Ne možemo tvrditi da mobitel uzrokuje Alzheimerovu bolest, ali se to ne može isključiti", objavili su švedski znanstvenici, nakon što su u pokusu sa štakorima utvrdili prodiranje vrste bjelančevina - albumina - kroz krvno-moždanu barijeru, pod utjecajem mikrovalova mobitela.

Tumoru mozga, glavobolji, mučnini, umoru i slabom snu, kao nekim od mogućih posljedica mikrovalnog zračenja mobitela, tako je pridodana još jedna, vrlo ozbiljna - Alzheimerova bolest...

Što više tekućine, to manji strah od raka

Najjednostavniji način da izbjegnute rak mokraćnog mjehura? Pijte što češće. Proučavajući navike 50.000 muškaraca, znanstvenici s Harvarda su utvrdili da će 10 čaša tekućine dnevno prepoloviti opasnost obolijevanja od raka mjehura u usporedbi s onom koja prijeti muškarcima koji ispiju samo pet čaša, bez obzira na to o kojoj je tekućini riječ.

JESTE LI ZNALI?

Nakon pića - voda

Kava, čaj, kola, te sva alkoholna pića djeluju diuretički, pa potiču dehidraciju. Dehidracija pak ograničava umne i tjelesne sposobnosti, izaziva umor, bezvoljnost i lažnu glad. Zato nakon svakog alkoholnog pića ili napitka koji sadrži kofein treba popiti barem jednu čašu vode.

Hitna pomoć protiv stresa

- Dišite sporo i duboko.
- Provjerite jesu li vam mišići napeti i pokušajte ih opustiti: izmasirajte zatiljak, a zatim podignite ramena pa ih pustite da "padnu".
- Sjedite i opustite se ili se snažno protegnite uvis.
- Smiješite se i glasno smijte kad god možete. To je znak organizmu da se vrati u "normalu".

Sirutka - izvor zdravlja

Sirutka, nusproizvod kod pripreme sira, bogata je fosforom, kalcijem, željezom, vitaminima skupine B i laktoglobulinima. Stoga se u zemljama poput Švicarske svježa sirutka već stoljećima rabi u narodnoj medicini za ublažavanje brojnih zdravstvenih tegoba, od artritisa do čira na želudcu.

No, sirutka ne ostaje dugo svježa, a sadrži i priličnu količinu masti i bjelančevina. Uklonivši posebnim procesom fermentacije te sastojke iz sirutke, švicarski stručnjak za prirodne načine liječenja dr. Alfred Vogel dobio je koncentrat koji sadrži sve spomenute blagotvorne sastojke i nazvao ga Molkosan. Pripravak djeluje poticajno na tjelesnu obranu i na crijevnu floru, pa može biti korisna pomoć pri mršavljenju i protiv probavnih tegoba.

Može li se bolest hemoroida spriječiti?

- Najvažnije je održavati urednu probavu odnosno redovitu stolicu i prohodnost crijeva, te spriječiti začep. U tome pomažu namirnice bogate vlaknima, maslinovo ulje te najmanje dvije i pol litre vode dnevno. Time se sprječava pojava hemoroida koje često uzrokuje upravo naprezanje zbog tvrde stolice.

Naime, ako se često ponavlja, takvo naprezanje može izazvati opuštanje potpornog tkiva i unutrašnjih stijenki debelog crijeva, što potiče pojavu hemoroida.

- Treba izbjegavati dugotrajno sjedenje i stajanje u mjestu.
- Preporučuje se izbjegavati sportove poput karatea, juda ili dizanje utega, te sve sportove koji zahtijevaju jaka stezanja (kontrakcije) mišića, ali i vožnju bicikla jer i ona izlaže predio anusa povećanom naporu.
- Pri pojavi prvih simptoma valja se obratiti liječniku.

Izbjegnite začep

Začep je često uzrok napuhanosti trbuha. Zbog usporene probave i zadržavanja hrane u crijevima, povećava se volumen trbuha. Načinom života i prehrane možemo izbjeći ili smanjiti ove neugodnosti.

- Izbjegavajte dugo sjedenje: krećite se, hodajte - to potiče probavu.
- Izbjegavajte tijesnu odjeću.
- Pijte oko litru i pol vode dnevno.
- Jedite namirnice bogate vlaknima: povrće, voće, žitarice (zobene pahuljice, muesli), integralni kruh, tijesto i rižu.
- Svaki obrok treba sadržavati najmanje jednu vrstu povrća, svježeg ili kuhanog.
- Od mliječnih proizvoda izaberite jogurt.
- Ne jedite nikakvo suho povrće: grah, leću i slično zamijenite rižom, tjesteninom i krumpirom.
- Zabranjene su voćne preradevine.
- Ne jedite sirovo povrće, no možete napraviti izuzetak s onim lakše probavljivim (ribana mrkva, mlada zelena salata, oguljena rajčica bez sjemenki).
- Kuhano povrće je dopušteno, ali izbjegavajte luk i zelje.
- Izbjegavajte hladna pića i još više sladoled.
- Jedite svježe voće, ali samo zrelo ili kuhano (kompot, pečene jabuke...).

Povrće bogato vlaknima koja omogućuju začep

Najbolje je da sami promatrate i odredite što najlakše probavljate, kako biste izbjegli hranu koja vam nadražuje crijeva. Ipak, ne pretjerujte izbacujući s jelovnika cijele skupine namirnica jer može doći do manjka vitamina i minerala u organizmu.

GINEKOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE "MEDIC"

Prof. dr. Nisveta Alispahić
specijalista za ginekologiju i akušerstvo

U Ginekološkom savjetovalištu "Medic" prof. dr. Nisvete Alispahić možete obaviti: ginekološki pregled, kontrolu trudnoće, ispitivanje i liječenje neplodnosti, dijagnostika (ultrazvuk, PAPA, kolposkopija, spermogram, test na trudnoću, pregled vaginalnog sekreta).

Ginekološko savjetovalište radi ponedjeljkom srijedom i petkom, od 9 do 12 i 17 do 19 sati, a subotom od 9 do 13 sati.

Na telefone
090 - 149 - 514 i 217-927
možete zakazati posebno vrijeme samo za vas.
Tuzla, Batva, Ive Andrića br. 11.

TRIJUMF KUGLAŠA ZRINSKOG

U povodu obilježavanja uskrasnih blagdana u Tuzli održan IV. uskrasni turnir u kuglanju "Tuzla 2000"

U obitelji Š. D. "Zrinski" iz Tuzle već godinama djeluje veliki broj sportskih kolektiva. Jedan od njih je i Kuglaški klub "Zrinski" iz Ljubača koji je godinama u vrhu bh. ali i svjetskog kuglanja.

Višestruki prvaci države u klupskoj i pojedinačnoj konkurenciji kao i u igri parova, kuglaši iz Ljubača svojim nastupima i rezultatima su najbolji predstavnici, ne samo sportske obitelji "Zrinski", nego i sporta Tuzlanske županije.

Rezultat je to sportista-kuglaša ali i svakako i vrijednog rukovodstva kluba na čelu sa predsjednikom Dragom Tokićem, trenerom Milenkem Grčićem i tajnikom Tomom Tokićem.

Ne smije se zaboraviti da bez financijske potpore sponzora DD "Mlin" Ljubače klub uopće ne bi mogao funkcionirati. S toga je potrebno istaknuti izvanredan doprinos koji u tome daju direktor Ivica Kovačević i njegovi suradnici Božo, Zahid, Muharem i ostali.

Rezultati koje ostvaruju kuglaši "Zrinskog" imaju posebnu vrijednost jer ne nastupaju u svojoj kuglani u Ljubaču, koja je godinama neispravna i za čije je osposobljavanje potrebno izdvojiti značajna financijska sredstva s kojima klub ne raspolaže. Zbog svega toga trenajni proces i nastupe kao domaćin, kuglaši "Zrinskog" preuzimaju u SKPC "Mejdan" u Tuzli.

No, i pored toga, kuglaši iz Ljubača postižu izvanredne rezultate.

Ekipni su prvaci države za 1994., 1996. i 1998. godinu a drugi 1997., 1999. i 2000. godine.

U pojedinačnoj konkurenciji i u igri parova, također, su postignuti veoma dobri rezultati. Dvojac "Zrinskoga" Ivica Stijepić i Ivica Tomić, prof. najbolji su u igri parova za 1998. i 1999. godinu.

U nastupima na europskoj i svjetskoj sceni ostvareni su, također, solidni rezultati. U konkurenciji najboljih svjetskih ekipa osvojeno je 14. mjesto 1997. godine u Mađarskoj, 13. mjesto 1998. godine u Njemačkoj i 12. mjesto 1999. godine u Austriji.

U klubu se dobro radi i sa mladim selekcijama među kojima ima pojedinaca koji su stigli do reprezentacije.

I ove godine kuglaši "Zrinskoga" igraju izvrsno. Zajedno sa ekipom "Rudara" iz Kaknja izborili su pravo nastupa u zajedničkoj ligi BiH koja je otpočela ove godine. Uvjereni smo da će i u okršajima sa najboljim ekipama iz Herceg-Bosne i Republike Srpske ostvariti dobre rezultate.

Dok pišemo ovaj članak, dva kuglaša iz Ljubača nastupaju za reprezentaciju BiH koja po prvi puta zajedno nastupa u Poljskoj. U sumnjamo da će Ivica Stijepić i Ivica Tomić opravdati ukazano im povjerenje.

U okviru svojih priprema za nastup u završnici i zajedničkoj ligi BiH, kuglaški klub iz Ljubača organizirao je četvrti po redu uskrasni turnir u Tuzli. Na turniru koji je održan 22. travnja 2000. godine u "Mejdanu", pored domaćina nastupile su ekipe KK "Željezničar" iz Sarajeva, KK "Rudar" iz Kaknja i KK "Sloboda" iz Tuzle.

Turnir je protekao u izvanrednoj atmosferi.

Okupljanje najboljih kuglaša iz kantonalnog dijela Federacije BiH, iskorišteno je za održavanje sastanka KS BiH na koji su pozvani predstavnici kuglaških saveza Herceg-Bosne i Republike Srpske, radi dogovora o završnom dijelu zajedničke lige i nastupu reprezentacije u Poljskoj. Na žalost, na sastanak nisu došli predstavnici RS.

Turnir je otvorio gospodin Zdenko Tadić, doministar prosvjete, znanosti, kulture i športa Tuzlanskog kantona.

"Vjerski blagdani su dani koji se posvećuju obitelji i najboljim prijateljima. To su dani koji se provode sa najdražima, kada dominira razumijevanje, radost, prijateljstvo i ljubav.

Neka i ovaj IV. uskrasni turnir koji, u povodu najvećeg katoličkog blagdana Uskrsa, organizira KK "Zrinski" iz Ljubača protekne u takvoj atmosferi i blagdanskim porukama ljubavi" - rekao je između ostalog gospodin Tadić otvarajući turnir.

Gostoljubivi domaćini su se potrudili da atmosfera bude prava blagdanska. Učesnicima turnira i gostima ništa nije nedostajalo. Pune korpice šarenih jaja po stolovima, gosti su iskoristili da se "ogledaju" i po starom uskrasnom običaju "potucaju".

Za razliku od vannatjecateljskog dijela gdje su domaćini bili krajnje gostoljubivi, u natjeca-

teljskom dijelu koji je održan prema Pravilniku za kuglanje na 9 čunjeva KS BiH, 6 x 100 hitaca mješovito, na 6 usporednih staza, bili su krajnje "negostoljubivi."

Kuglaši "Zrinskog" bili su uvjerljivo prvi i u ekipnoj i u pojedinačnoj konkurenciji.

REZULTATI:

I - Ekipno (seniori):

1. KK "Zrinski" - Ljubače (2.545 oborenih čunjeva)
2. KK "Sloboda" - Tuzla (2.466 oborenih čunjeva)
3. KK "Rudar" - Kakanj (2.427 oborenih čunjeva)
4. KK "Željezničar" - Sarajevo (2.385 oborenih čunjeva)

II - Pojedinačno (seniori):

1. Marinko Kovačević (KK "Zrinski"), 441 oboreni čunj
2. Ilija Mahmutović (KK "Zrinski"), 436 oborenih čunjeva
3. Ivica Tomić (KK "Zrinski"), 436 oborenih čunjeva

Po završetku turnira najboljima su podijeljene diplome, a prvoplasiranim i pobjednicima pehari. Kuglaši iz Ljubača su bili presretni. Na proteklom turnirima su za "dlaku" gubili prvo mjesto pa je ovogodišnji turnir bio poseban doživljaj.

Za sve sudionike i goste, poslije proglašenja pobjednika IV. uskrasnog turnira "Tuzla 2000", u restoranu DD "Mlin" Ljubače pripremljen je pravi blagdanski ručak. Druženje je potrajalo satima u atmosferi i druženju koje samo blagdan i sport mogu unijeti u duše ljudi.

Tado

JU KATOLIČKI ŠKOLSKI CENTAR - OPĆA GIMNAZIJA TUZLA

Na osnovu članka 41. Zakona o srednjoj školi ("Službene novine TPK-a", broj 4/96.), a u skladu sa člankom 37. i 40. Pravila škole, Upravni odbor RASPIŠUJE

NATJEČAJ

za izbor i imenovanje direktora
UVJETI:

Pored općih uvjeta predviđenih Zakonom o srednjoj školi, kandidati trebaju ispunjavati i posebne uvjete predviđene osnovnim odredbama pravila Opće gimnazije u Tuzli što ih je propisala Vrhbosanska nadbiskupija predstavljena Nadbiskupskim Ordinarijatom Vrhbosanskim u Sarajevu. Trebaju:

- imati posebne moralne kvalitete,
- ispunjavati uvjete za profesore srednje škole,
- imati visoku stručnu spremu odnosno VII. stupanj stručne sprede,
- imati najmanje pet (5) godina nesporodnog obrazovno-odgojnog rada u školi,
- moći verificirano izvoditi nastavu iz jednog predmeta, koji se po Nastavnom planu i programu realizira u školi,
- imati položen stručni ispit,
- isticati se u organizacionim sposobnostima.

Mandat direktora Opće gimnazije traje četiri (4) godine.

Natječaj ostaje otvoren osam (8) dana od dana objavljivanja.

Prijave na natječaj s dokazima o ispunjavanju uvjeta podnose se na adresu: JU KATOLIČKI ŠKOLSKI CENTAR "SVETI FRANJO" - OPĆA GIMNAZIJA TUZLA.

Nepotpune i neblagovremene prijave neće se razmatrati.

JU KATOLIČKI ŠKOLSKI CENTAR "SVETI FRANJO" OPĆA GIMNAZIJA TUZLA

Na temelju članka 37. Pravila škole, Upravni odbor RASPIŠUJE

NATJEČAJ

za popunu slobodnih radnih mjesta
profesora

1. Hrvatskog jezika - 1 izvršitelj
2. Matematike - 1 izvršitelj
3. Biologije - 18 sati nastave tjedno
4. Glazbene kulture - 10 sati nastave tjedno
5. Informatike - 10 sati nastave tjedno
6. Likovne kulture - 10 sati nastave tjedno
7. Tjelesnog odgoja - 18 sati nastave tjedno.

Kandidati trebaju:

- ispunjavati propisane uvjete za profesore srednje škole
- imati posebne moralne kvalitete.

Pismene ponude s dokazima o ispunjenim uvjetima Natječaja treba dostaviti na adresu: JU KATOLIČKI ŠKOLSKI CENTAR "SVETI FRANJO" - OPĆA GIMNAZIJA TUZLA (zgrada Mašinske škole). Natječaj ostaje otvoren do popunjenja, a razmatrat će se nakon 15 dana od dana objavljivanja. Informacije na broj tel. 236-985 i 243-641.

Pasivno pušenje među najčešćim uzrocima smrti?

Američki Nacionalni institut za proučavanje raka objavio je dosad najopsežniju analizu posljedica pasivnog pušenja, sastavljenu na temelju rezultata 18 drugih znanstvenih istraživanja. Pasivno pušenje, osim s rakom pluća, može se povezati s koronarnom bolešću srca i infarktom, sindromom smrti u kolijevci te s rakom sinusa.

Circulation

Nova loša vijest za pušače

Znanstvenici su otkrili još jedan razlog zašto je pušenje štetno: pušači imaju u krvi mnogo niže razine paraoksonaze, važne kemikalije koja štiti od srčane bolesti. To otkriće objašnjava zašto su pušači u više no dvostruko većoj opasnosti od srčanih udara nego nepušači. Paraoksonaza je enzim koji pomaže pri sprječavanju nakupljanja masnih naslaga što zaprječuju krvne žile. Niske razine paraoksonaze povezuje se i sa starenjem, te sa šećernom bolešću.

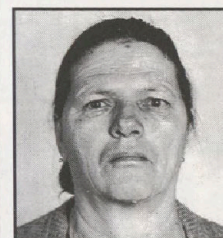
Švicarski istraživači ispitali su 596 ljudi sa srčanom bolešću. Krvni pokusi pokazali su osjetno smanjenu razinu djelovanja paraoksonaze među trenutačnim i bivšim pušačima, koji su prestali pušiti prije manje od tri mjeseca. U onih koji su prestali pušiti prije više od tri mjeseca razine paraoksonaze počele su se vraćati u normalu.

Nakon dvije godine nepušenja, djelovanje i koncentracija paraoksonaze u bivšim pušača postaje nalik onoj u osoba koje nikada nisu pušile - kaže dr. Richard James iz bolnice Ženevskoga sveučilišta.

Istraživanje upozorava da pušenje ima dvostruki štetni učinak - ne samo da molekule poznate kao slobodni radikali, kojih ima u cigaretnom dimu, oštećuju tjelesno tkivo i potiču nakupljanje masnih naslaga u arterijama, nego se istodobno sabotira pokušaje tijela da se pozabavi tom teškoćom.

Ovo novo istraživanje ističe zdravstvenu dobrobit prestanka pušenja, neovisno o životnoj dobi. Prestati pušiti najbolje je što možete učiniti za svoje zdravlje - napominje Amanda Sandford iz britanske dobrotvorne udruge Djelovanje na pušenje i zdravlje (ASH). (SdP)

IN MEMORIAM

**SJEĆANJE NA
LJUBA (TOPALOVIĆ) MRKIĆ
04. 05. 1999. - 04. 05. 2000.**

Majko hvala ti za svu ljubav i plemenitost. Dok živimo bit ćeš u našim srcima

TVOJA DJECA

**TUŽNO SJEĆANJE
na dragu suprugu, majku, punicu i baku
ELIZABETU-LIZIKU ŠIMIĆ, rod. ANUŠIĆ
10. 12. 1999. - 10. 06. 2000.**

Prošlo je šest tužnih mjeseci od tvog preranog odlaska. Tvoja plemenitost, dobrota, ljubav i život za nas, kao uspomena na tvoj dragi lik zauvijek će ostati u našim srcima i mislima. Hvala ti.

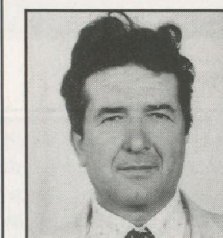
TVOJI: suprug Franjo, kćeri Vesna i Gabrijela, zet Mato i unuk Karlo.

**TUŽNO SJEĆANJE
NA DRAGU DRUGARICU
SANJU ČAJIĆ
08. 1977. - 25. 05. 1995.**

Za bol i tugu koju si ostavila u svojoj 18-oj godini života nema suza i utjehe, jer u mislima našim ostaješ prisutna, voljena i neprežaljena.

TVOJE DRUGARICE: Ivanka Jozeljčić i Tatjana Lugonjić

**TUŽNO SJEĆANJE
7. srpnja 2000. godine navršava se deset
tužnih godina od smrti našeg dragog
supruga, oca i djeda
MIRKA PETROVIĆA**

S tugom, neizmjernom ljubavlju i velikim poštovanjem uvijek će ga se sjećati njegovi: supruga Ljuba, sinovi Petar i Miroslav, snaha Milka i Marica, unučad Nevena, Sanja, Kristina i Mirko. Toga dana posjetit ćemo njegov grob i položiti cvijeće.

SKANDINAVKA

AUTOR: ROBERT STRAUS	JAMCITI ZA NESTO	DRUZHNA MOMCAD	KONAC	ELEMENT ERBUJ	KRAKAT SAZETAK SNIMLJENOG FILMA	SESTI TON GLAZBENE LJESTVICE	ELEMENT CEZU	VRSTA VRBE	OTOCNA DRZAVA U AZIJU	GORJE U INDIJU	●	OZNAKA ZA SEKUNDU	IDOL	PASTA ZA CIPELE	KRATICA ZA TAKSU	ZEMLJISNA MJERA	VRSTA DRVETA	POLUOTOK U HRVATSKOJ
NARASTAJ POKOLJENJE											LUTATI							
JAPANSKI REZISER KUROSAWA					SVASTIKA							PAMET		DIVILJA ZVUJER				
MOCVARNO ZEMLJISTE				"KILO-AMPER"			RASKOSAN STAN									SPLIT		
AMERICKA NOVINSKA AGENCIJA			HISTICA				MUSKO IME		SUNOVAT								RADIUS	
			VRSTA SORTA						"AMERICAN RAILWAY UNION"								NADSTOJNIK KUĆE	
GRDOBAN, UNAKAZEN										SALAMURA								
										ELEMENT BIZMUT								
AUTO OZNAKA ZA TALJAND		RAZDOBLJE OD PET GODINA							RASPODNO GOVEDO				GRAD NA SICILIJU					DODATAK NEKOM ZAKONU (MNOZ.)
		USPOREDBA							KRAT. ZA NANO.				TONA					
UPRKOS SVEMU					OTPOROST NA ZARAZU								MRAK					
					HRVATSKI BLAGDAN													
BILJKE ZA RASADJIVANJE																		
DUGOREPA PAPIGA				URUGVAJ														
				ELISA														
ELEMENT TANTAL					OZNAKA ZA "FOT"													
					SKLADATELJ GUNNAR													
TALJANSKO MUSKO IME																		
KOVNI UKRAS																		
POTPISATI MUJENICU																		
AUTO OZNAKA ZA ALBANIJU																		
					LUDOLFOV BROJ													
					MEZEJ													
UKRASNE POSUDE ZA CVIJECE																		
RIMSKI BROJ: 5000																		
GRADIC NEDALEKO OD ANKONE U ITALIJU																		
VARNICITI																		
MISTICNA SVENAJKA U GRCKOM MITU					KATANAC													
					PROKOP, SANAC													
ANTUN NALIS																		
NECUJNO																		
COVIJEK KOJI GOVORI IKAVSKI																		

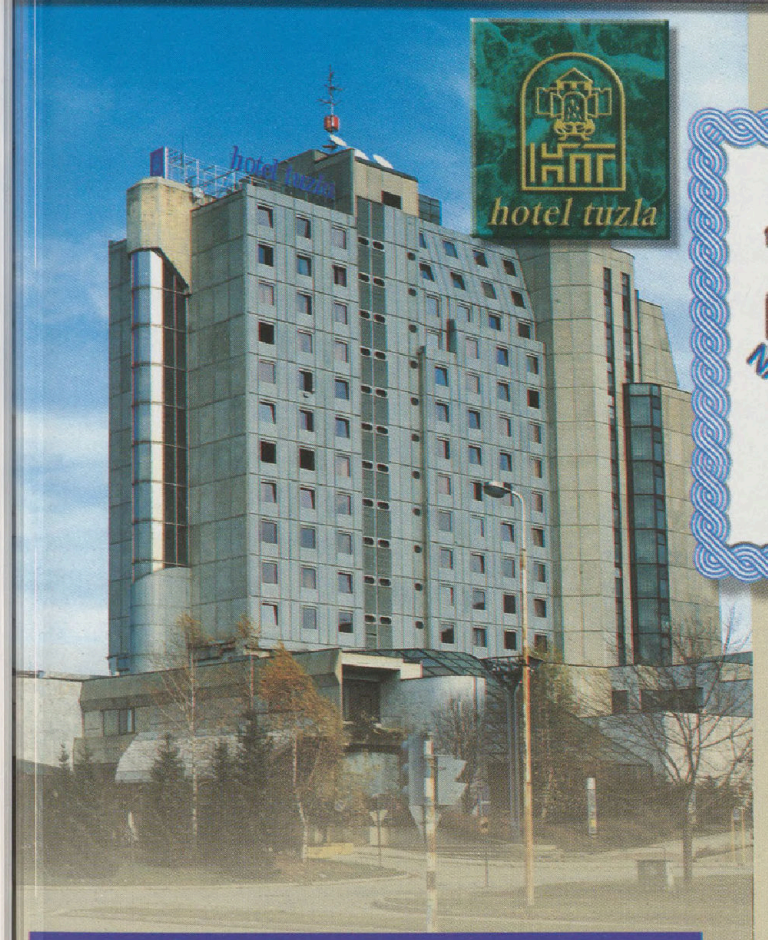
Hrvatski Glasnik
GLASNIK HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Glasiilo
Hrvatskog kulturnog društva
"Napredak" Župe Soli
List za kulturu i društvena
pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak • Ravnatelj: Petar Matanović • Glavni i odgovorni urednik: Juraj Novosel • Lektor: Marica Petrović • Uredništvo: Petar Matanović, Juraj Novosel, Marica Petrović, Romeo Knežević, Martin Antunović, dr. Miroslav Petrović, Zvonko Bosankić • Adresa: Tuzla, Kazan mahala 2 Tel/fax: 075-237-171 • Kompjutorska priprema i tisak: "PrintCom" D.O.O. Grafički inženjering Tuzla • Račun: ZZPP Tuzla: 12200-678-34618 - HKD Napredak - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • Na temelju Mišljenja Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta TPŽ broj 10/1-483-9/98., list Hrvatski glasnik je javno glasilo, te prema članku 19. točka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - ne plaća porez. • Cijena za inozemstvo 3 DEM • List izlazi mjesečno • Tekstovi i fotografije se ne vraćaju • web adresa: <http://hrvatski-glasnik.netfirms.com> • e-mail adresa: hrvatski-glasnik@write.me.com

stampa speedmaster
repro PrintCom
SCREEN scanner
osvjetljivač

osvjetljavanje
do B2 formata
mogućnošću max.
mata 50x100cm

§ FIDUCIA

DRUŠTVO JEDNOG LICA ZA PRUŽANJE POSLOVNIH USLUGA
STRUČNI I KONSULTATIVNI POSLOVI
VEZANI ZA OSNIVANJE I RAD PODUZEĆA
RUDARSKA 72 • TEL.: 282 - 549

Kodak EXPRESS FOTO COLOR ŽUNIĆ

EXPRESS color laboratorij

Laboratorij 1, Tuzla, Džafer Mahala br. 46, Tel. 34-364

Laboratorij 2, Tuzla, Korzo, Tel. 075/235-899

Laboratorij 3, Tešanj

Laboratorij 4, Gračanica

*S nama Vaše uspomene
nikad ne blijede!*

Kodak EXPRESS

Gospodarska BANKA
Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 71 207-023, 207-022
Fax: 387 71 444-605

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 71 203-910
Fax.: 387 71 442-959

NAPREDAK OSIGURANJE d.d. SARAJEVO
POSLOVNA JEDINICA TUZLA

SVE VAŠE BRIGE PODIJELITE S POLICOM
NAPREDAK OSIGURANJA

Tuzla, Bulevar 15. maja b.b.
Tel/fax: ++387 75 282 227

Pivara Tuzla

Nek Vam je u kući
sve zdravo i živo
nazdravije i s čejfom pijte
Tuzlansko pivo

Sa jednog izvora
za cijelu porodicu

Osnovan 1992. godine
I Love FM RADIO
Kameleon
INDEPENDENT
INDEPENDENT
INDEPENDENT

(+ +387-75) BOSNIA & HERZEGOVINA, TUZLA
Marketing: 250-261, 250-262, 250-263 <http://www.kameleon.delta.com.ba>
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio_kameleon@delta.com.ba

*ključ
uspjeha*

tuzlanska banka d.d.

Javno komunalno preduzeće
CENTRALNO GRIJANJE

TUZLA

Ul. Krečanska broj 1

75000 Tuzla

Bosna i Hercegovina

Tel: ++387 75 283 443

Fax: ++387 75 281 391

E-mail: cen.gri@bih.net.ba

PLIVA

PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

Trg heroja 10, 71000 Sarajevo

Tel. ++ 387 71 65 11 33, 65 39 29

Fax. ++ 387 71 65 39 86

TUZLA
Salineatrans

Vrši usluge prijevoza putnika

Telefoni: Tuzla 239-438; 239-350

Zagreb 01-615-6911;

615-6906.

**Tuzla
PEPEX**

Tel./fax: 075/252 - 435

bOSNA
OSIGURANJE d.o.o.

SARAJEVO FILIJALA TUZLA

Direkcija: Hadži Bakirbega Tuzlića 3 (Korzo)

Tel./fax: 387 75 281 211, 281 212 • Direktor: 282 533

Filijala: Albina Herljevića 8 (Slatina)

Tel./fax: 387 75 283 248, 282 408 • Rukov.: 282 220

92.7 MHz
103.4 MHz

OBITELJSKI RADIO

**98.7
FM**

**98.7
FM**

VALENTINO

STUDIO TEL: ++387 86 (76) 750 500

MARKETING TEL/FAX: ++387 86 (76) 750 447

DAMM

D.O.O. PODUZEĆE ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU I USLUGE TUZLA

Tuzla, Rudarska 71

Tel: ++387 (0)75 282-620, 281-429

Fax: ++387 (0)75 282-071